Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 28 (17751) | 1988 оной февралиин 3, среда | Сэн 3 мүн.

ХОНИШОД—ЗУУТАНАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР АЖАЛЛАЯ!

ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭГЭЭР РЕСПУБЛИКА ДОТОРНАЙ ЗУУН ЭХЭ ХОНИН БҮРИҺӨӨ ЗУУН ХУРЬГА АБАҺАН ХОНИШОД ОЛОШОРЖО БАЙНХАЙ. ТҮНХЭНЭЙ РАЙОНОЙ ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ АХАЛАГША ХОНИШОН Е. Ж. АНГАМАЕВАЙ, МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОНОЙ ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ И. И. РЫЧКОВОЙ ДААДАГ КОЛЛЕКТИВҮҮД РЕСПУБЛИКА СООГОО ТҮРҮҮЛЭН, ЗУУТАНАЙ ЗЭРГЭДЭ ГАРАБА. ТҮЛ АБАЛГАЯА ЭХИЛЖЭ БАЙҺАН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ХОНИШОД ТҮРҮҮШҮҮЛҺЭЭ ЖЭШЭЭ АБАЯ!

Эдэ үдэрнүүдтэ Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой М. Т. Бобковой хүтэлбэрилдэг отарада 600 түлгэ хонин харуулҺалгададаг. Тэрэнэй наһанайнь хани нүхэр Татьяна Михайловна Лосева хонин ажалда хүдэлҺөөр үнинэй. Тэдэнэр гэр бүлын подрядай гуримаар ажалладаг юм.

Малай үбэлжэлгын хэдышье хүндэ хүшэр эрхэ байдалда үнгэржэ байгаашье Һаань, тэдэнэр нэгэшье толгой мал гарза хоролтодо оруулхагүй, түлгэ хонин бүриҺөө 4,4 килограммҺаа бага бэшэ нооһо хайшалха гэһэн зорилготой юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон М. Т. Бобков.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БОГОНИХОН БОЛЗОРТО

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод Һүүлэй үедэ хурьга абаха шухала кампанияа богонихон болзор соо үнгэргэдэг болонхой. Энэ түрүү онол арга хэрэглэдэг болоһонһоо хойшо тэдэнэр түл абаха харюусалгатай хаһаяа январь һара соо үнгэргэнэ.

Үнгэрһэн һарын дүнгөөр тус ажахын хонин Һүрэг эрхилэгшэд дүн хамта 4905 хурьга абажа, энэ жэлэйнгээ түсэб 103,8 процент бэелүүлһэн байна. Иигэжэ колхозой хонишод богонихон хугасаа соо даабарияа үлүүлжэ шадаа.

Хурьга абалгаар нёдондоной чемпион Илья Игнатьевич Рычковой даадаг бишыхан коллектив байгша ондо 605 эхэ хонинһоо тэды шэнэн түл абажа, зуутанай тоодо оробо. Андрей Семенович Ерофеев һайн үүлтэрэй 253 эхэ хонинһоо 260 хурьга абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр томо болгожо байна.

Удахагүй И. М. Стулевой, И. Н. Варфоломеевэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд зуутанай зэргэдэ гарахаяа ябана.

В. ШИРДАРМАЕВ.

Мухар-Шэбэрэй район.

Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой отарануудай хоорондо ээлжээтэ шалгалта үнгэргэгдэбэ. Шалгалтын комиссиин гэшүүд ажахын эхэ хонидой 21 отарын бэлэдхэлтэй танилсаһан, дутуу дунданууд элирүүлһэн, һайн талыень онсолон тэмдэглэһэн байна.

Ахалагша хонишод Г. Г. Хабитуевай, В. Е. Корневой, Ц. Т. Ринчиновэй, Н. Т. Деминой даадаг бригаданууд, Д. С. Тугутовай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай коллектив түл абалгадаа түгэс бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээ. Эдэ бригаданууд һайн бэлэдхэлтэй байһанайнгаа түлөө колхозой правлениин зүгһөө мүнгэн шанда хүртэбэ.

Отделенинүүдэй дундаһаа бага-наринайхид (отделениие эрхилэгшэ -Б. Ц. Намсараев, хонишодой бригадын бригадир И. С. Красавин) шалгаржа гараа.

Зарим хонишод энэ харюусалгатай хаһадаа муу бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерэһэн байха юм. Тэдэнэрэй тоодо Р. С. Дампилов, А. Е. Цыцыков, М. А. Юдин гэгшэдэй бригаданууд оролсоно.

Хонидой хурьгалха болотор бага саг үлэбэ. Энэ үлэгшэ хугасаа соо тэдэнэр эдэ дутуу дундануудаа дары усадхаха ёһотой.

М. ЖАЛБУЕВ.

ГҮЙСЭД БЭЛЭДХЭЛТЭЙ

ГАРЗА ХОРОЛТОГҮЙГӨӨР

Бэшүүрэй районой колхоз, совхозуудай хонишод январь пара соо түл абадаг заншалтай юм. Үбһэ тэжээлэй элбэг байбал, эртэ абаһан хурьгад түргэнөөр тобиржодог гээшэ. Энэ заншалаа наринаар баримталан, манай хонишод мүнөө 10 мянга гаран хурьгадые түлжүүлжэ байна. Илангаяа Бэшүүрэй, «Новосретенский» совхозуудта, «Дружба», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта энэ харюусалгатай хаһа эмхи гуримтайгаар үнгэргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Новосретенский» совхозой хонишод даб дээрэ 2200 гаран хурьгадые абаад, нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Бэшүүрэй совхоздо 1900 хурьган бүрин бүтэнөөр томо болгогдоно.

Байгша ондо район дотор бүхыдөө 54 230 эхэ хонин хурьгалха юм. Мүнөө тэрэнэйнь зургаанай нэгэ хубинь түрөө.

В. БОРИСОВ.

ТҮЛЭГТӨӨ ОРОО

Хонишодой халуун хаһа — түл абалга мүнөө түлэг дундаа. Ахын районой колхозууд энэ харюусалгатай кампаниидаа яһала һайн бэлэдхэлтэйгээр хүрэжэ ерэһэн байха юм. Хонишод үнэн түрүүн хони, хурьгадайнгаа байрануудые дулаалса, хото хорёонуудаа яһала таарамжатай зохидоор тухеэрээ. Иигэжэ тэдэнэр энэ жэлэйнгээ «ургаса хуряалгада» түгэс бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерэһэн байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ээрэ Һуурында ажалладаг хонишон Бата-Ошор Сономович Хайдановтай Һаяхан уулзабаб. Энэ хумнай гэр бүлөөрөө мүнөө 389 эхэ хонидые харуулна. Арбан хоёрдохи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлдэ эдэнэр бүхыдөө 330 хурьга абажа, түлжүүлхэ түсэбтэй юм. Минии эндэ ябахада, гэр бүлөөрөө хүдэлдэг хонишод зуу гаран хурьгадые абаад, гарза хоролтогүйгөөр томо болгоно.

—Хурьга абалгадаа мүнөө хүрэжэ ерээд байнабди. Сүлөөгүй сагнай эхилбэ даа,— гэжэ Бата-Ошор Сономович хөөрэнэ. —Энэ жэлдэ абаһан түлжүүдээ бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ хүсэлэнтэй ажалланабди. Даб дээрэ өөһэдөө хүдэлнэбди. Манай отарада районой хэлхеэ холбооной таһагай хүдэлмэрилэгшэд ерэжэ, хурьгашадаар ажаллаха юм.

— Ажал дээрээ хэнтэй мүрысэдэг байнат? — гэжэ ахалагша хонишонһоо асуубаб.

— Мантай мүрысэдэг нүхэрни энээхэн доро Үхэригэй хонишон Агу Дамбаевич Самбялов болоно. Тэдэнэрэй хонидойнь тоо толгой баһал манайхитай адлирхуу юм. Зундаа хаяа хадхан эзэрлээд байдагби. Тэндэ баһал хурьгад абтажа эхилэхэй. Сүлөө забдын олдоо һаань, тэдэ нүхэдтөө ошожо ерэхэ хүсэлэнтэйбэ. Мүн Агу Дамбаевич манай ажалтай танилсаха ёһотой, — гэбэ.

Тэрэ удэр А. Д. Самбялов Маларай талада хонидоо адуулжа ябаа һэн. Агу, Зоя Самбяловтан Һүүлэй гурба-дүрбэн жэлэй туршада хонин ажалда хүдэлнэ. Ажалдаа баһал харюусалгатайгаар хандадаг энэ хонишоной бүлэ мүнөөдөө 50—60 хурьгатай болоод байна.

Үхэриг тосхоноор ходо ябажа байдаг хүм. Хонишон Самбяловтаниие һайн мэдэхэ, таниха болоноҳойб. Агу урдань үхэршэн ябаһан хүн юм.

Энэ мүрысэн хүдэлдэг хөёр хонишод колхоз дотороо бэрхэ малшадай тоодо орохоор үнинэй. Колхозой эгээл дүршэлтэй хонишодой нэгэн Пунсэг Жанчинович Дамшаев Хүтэл гэжэ үбэлжөөндөө хурьга абажа захаланхай. Душөөд шахуу жэлдэ хонин ажалда хүдэлһэн хүн юм. Тэрэнэй хани нүхэр Дари Гундыновна наһанайнгаа амаралтада гараһаншье һаа, колхозойнгоо гол баялигые хүгжөөлсэжэ ябаһаар. Эдэнэр байгша ондо 280 эхэ хонинһоо тэды шэнэн хурьга абаха хүсэлэнтэй ажаллана.

—Хурьга абаха хэрэгтэтнай хэн хамһалсадаг юм? —гэһэн асуудал табигдаба.

— Сэрэн-Ханда Галя хөёр басагаднай мантаяа хүдэлдэг. Иигээд удахагүй Галимнай Улаан-Удэ һургуулияа үргэлжэлүүлхээ ябаха ёһотой. Тэрэ болотороо хамһалсаха юм. Тиигээд саашадаа Сэрэн-Ханда, хүгшэн бидэ гурбан хүшэ хүрэхэ бэзэбди, — гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Сэрэн-Ханда зоотехник мэргэжэлтэй басаган юм. Хони, хурьгадай үбшэлөө гээшэ һаань, тэрэ саг соонь түргэн туһаламжа үзүүлхэ арга таһай.

—Манай хонишод яһала ородоостой хүнүүд юм. Мүнөө жэлдэ бидэ Бүхэсоюзна XIX партийна конференциие ажалай амжалтаар угтаха ёһотойбди. Илангаяа хонин һүрэг эрхилэгшэд зуун эхэ хонин бүриҺөө 100 хурьга абаха зорилготой. Тезд «дальбараануудаа намартаа тоолодог» гэжэ хэлсэдэгынь дэмы бэшэ. Тиимэһээ бидэ хурьгадаа зүлгэ ногоон дээрэ гаргахадаа тооложо, зориһондоо хүрэһэнөө мэдүүлхэбди, —гэжэ колхозой партбюрогой секретарь М. Ж. Хаптагаев хэлэбэ.

Мүнөө эндэ хурьга абалга һаянайл эхилбэ. Тэрэнээ ямараар үнгэргэнһөө энэ жэлэй үрэ дүнгэй сэхэ дулдыдаха байһаниинь эли.

Вл. ГАЛСАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

ҺУНГУУЛИИН ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО 862-дохи ОКРУГҺОО РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ДЕПУТАДЫЕ ҺУНГАХА ҺУНГУУЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИИН БҮРИДХЭЛЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

«РСФСР-эй Верховно Соведые Һунгаха тухай» РСФСР-эй Хуулиин 23, 24, 26 болон 57 статьянуудтай тааралдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтооно:

Һунгуулиин Железнодорожно 862-дохи округһоо РСФСР-эй Верховно Соведтэ депутадые Һунгаха Һунгуулиин окружной комиссиие ниитын эмхинүүд болон ажалша коллективэй удаадахи түлөөлэгшэдһөө бүридхэхэ:

Комиссиин түрүүлэгшэ

Анпилогов Владимир Егорович, токарь — Улаан-Удын авиационно заводой ажалша коллективһээ.

Комиссиин түрүүлэгшын орлогшо

Хулугурова Галина Васильевна, врач — Улаан-Удэ станциин отделениин больницын ажалша коллективһээ.

Комиссиин секретарь

Желаев Владимир Исаевич, КПСС-эй райкомой секретарь — Железнодорожно районно партийна организациһаа.

Комиссиин гэшүүд

Бычкова Валентина Семеновна, заводоуправлениин таһагые даагша — Улаан-Удын локомотив-вагон заһабарилгын заводой ажалша коллективһээ.

Жарников Анатолий Николаевич, электро-гагнуушан — үйлэдбэриин «Бурятферммаш» нэгэдэлэй ажалша коллективһээ.

Жарова Валентина Владимировна, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалдаг бүлэгэй ахалагша инженер—Улаан-Удын теплоэлектроцентралиин ажалша коллективһээ.

Ильков Михаил Юрьевич, модельщик — СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Удын «Теплоприбор» заводой ажалша коллективһээ.

Кичешкин Валерий Александрович, электровозой машинист — М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан-Удын локомотивна депогой ажалша коллективһээ.

Мазникова Ирина Петровна, маляр — уран зураша — Улаан-Удын локомотив-вагон заһабарилгын заводой ажалша коллективһээ.

Медведева Любовь Антоновна, багша — Улаан-Удэ хотын 40-дэхи дунда һургуулиин ажалша коллективһээ.

Пахомова Галина Елизаровна, штукатур-шэрдэгшэ—«Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын ажалша коллективһээ.

Пирмаев Баир Бимбаевич, электро-гагнуушан — Е. Ф. Кожевниковэй нэрэмжэтэ Улаан-Удын хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой ажалша коллективһээ.

Сотниц Светлана Андреевна, наймаалагша — Улаан-Удын рознично худалдаа наймаанай «Продтовары-2» нэгэдэлэй ажалша коллективһээ.

Ульихина Лариса Викторовна, хинан шалгагша — Буряадай худөө ажахын институтай ажалша коллективһээ.

Шубина Людмила Степановна, хинан шалгагша — Улаан-Удын прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй ажалша коллективһээ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. К. ШОМОЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
А. С. БЕРЕЩИНОВ.

Улаан-Удэ хото,
Соведүүдэй байшан.
1988 оной февралиин 2.

РОССИ: ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮД СОГСОЛОГДОБО

Россин Федерациин ажалшад партиин XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, Агуухэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойн жэлдэ ниитын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөһэн баһа гэжэ РСФСР-эй Статистикын үрэнэй комитедэй Россин Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1987 оной үрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргалгые дээшэлүүлгын хараалагдаһан эршэ дэлисэ түйлагдаа. Түлишынэлшэ хүсэнэй ба металлургическа комплекснуудай предприятинууд тогтууритай һайнаар хүдэлһэн байна. Мал ажалай продукци үйлэдбэриг ын хэмжээн дээшэлүүлэгдээ. Предприятинуудые оньһон техникээр эзбсэгжүүлхэ, һэльбэн шэнэлхэ талаар һомологдоһон мүнгэ зөөриин хэмжээн үргэдхэгдөө. Ашаг олзо ургаба. Ажахы эрхилэлгые хүтэлбэрилгын байгууламжа, түхэл шэнжэнүүд болон онол арганууд нарижуулан һайжаруулагдаа. Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ демократ үргэдхэхэ хэрэг хүгжөөгдэнэн байха юм.

Эдэбхитэй социальна политика залан шууд бэелүүлэгдэжэ байна. Худэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэн, колхознигуудай ажалай түлбэри, хэрэглэмжын ниитын жасанууд ургаа, гэр байра бариха даабаринууд дүүргэгдээ.

Материальна гаргашануудые хороохо, худөө ажахын бүхы продукци үйлэдбэрилхэ даабаринуудай дүүргэгдээгүй байлга, гадаадын худалдаа наймаанһаа ородог олзо оршонуудые, мүн архи нэрэлгые хороолго национальна олзын ургалтын эршэ дэлисэдэ нүдөөлһэн байна.

Машина бүтээлгын комплексые хүгжөөлгэ түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо һулаар бэелүүлэгдэнэ. Гол фонднуудые ашаглалгада оруулха түсэб дүүргэгдээгүй, һайн шанартай эд бараагаар, һуудал байдал хангаха талаар хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүд гүйсэд дүүрэнээр хангагданагүй. Промышленностин гурбадахи предприяти бүхэн, барилга-хабсаралгын подрядна табадахи эмхи бүхэн мүнгэн һангай үрэ дүнгүүдээр түсэбөө дүүргэбэгүй.

Жэлэй туршада гүрэнэй түшаан абалгын эмхи зургаанууд 33 миллион түхэригэй продукци голодоһондо гаргаһан байгаа. Промышленностин предприятинууд болон нэгэдэлнүүд эрхим шанартай продукци гаргаха түсэбөө бэелүүлжэ шадабагүй.

Үйлэдбэриин гол фонднуудай 7,5 процентнь шэнэдхэгдээ. 1986 онойхитой жэшэбэл, хүдэлжэ байгаа предприятинуудые оньһон техникээр эзбсэгжүүлхэ, һэльбэн шэнэлхэ талаар гүрэнэй капитальна һомологдоһон мүнгэ зөөриин хэмжээн үргэдхэгдөө. Ашаг олзо ургаа, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдараа.

1987 ондо ороной хэрэглэмжын эдеэ хоолой ба эдеэ хоолдо хабаагүй зүйлнүүдые (архи дарһа оруулалсангүй) үйлэдбэрилгын хэмжээн рознично сэнгүүдээр 157 миллиард түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али 1986 онойхиһоо 5 процентээр дээшэлээ. Гэхэтэй хамта арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые, хүн зоной һуудал байдал хангалгые хүгжөөхэ комплексно программаар хараалагдаһан даабаринуудые дүүргэлгэ гээгдэлдэ ороһон байна.

1987 ондо худөө ажахын бүхы продукци үйлэдбэрилгэ 101 миллиард түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али арбан нэгэдэхи Кооперативуудта худэлдэг хүнүүдэй тоо 69 мянган шахуу болоо. Тэдэнэр 168,1 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө, хүн зоной һуудал байдалай хэрэглэмжэ хангаа.

Үнгэрһэн жэлдэ промышленностин 1,4 мянган нэгэдэлнүүд, предприятинууд бүрин хүсэд ажахын тоосооной ба өөһэдөө өөһэдтөө мүнгэ һомологдын эрхэ байдалда худэлһэн байгаа. Хэлсээтэ уялгануудые хараада абахада, эдэ предприятинууд продукци худалдаха түсэбөө 98,8 процент дүүргээ. Ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргануудай булюу талань гүйсэд хэрэглэгдээгүй.

Шухала хэрэгтэй продукцяар ондоо предприятинуудые хангалгые хараада абахада, промышленностьда продукци худалдалгын түсэб 98,3 процент дүүргэгдээ. Хэлсээтэ уялгануудаа дүүргээгүй нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай тоо 1986 ондо 30 процент байһан һаа, үнгэрһэн жэлдэ 26 процентдэ хүрэбэ. Промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 3,5 процент ургаа. Ажалай бүтээсэ 4,4 процентээр дээшэлээ. Ашаг олзо ургаа, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдараа.

1987 ондо ороной хэрэглэмжын эдеэ хоолой ба эдеэ хоолдо хабаагүй зүйлнүүдые (архи дарһа оруулалсангүй) үйлэдбэрилгын хэмжээн рознично сэнгүүдээр 157 миллиард түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али 1986 онойхиһоо 5 процентээр дээшэлээ. Гэхэтэй хамта арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые, хүн зоной һуудал байдал хангалгые хүгжөөхэ комплексно программаар хараалагдаһан даабаринуудые дүүргэлгэ гээгдэлдэ ороһон байна.

1987 ондо худөө ажахын бүхы продукци үйлэдбэрилгэ 101 миллиард түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй дундуур хэмжээнтэй жэшэбэл, 9 процентээр ургаа. Гэбэшье 1986 онойхитой сасуулхада, тэрэнэй хэмжээн 1 процентээр хороо. Жэл соо худөө ажахын ниитын секторта ажалай бүтээсэ 1 процентээр ургаа. 1986 онойхитой жэшэбэл, агропромышленна комплексын болбосоруулгын һалбаринуудай үйлэдбэрилһэн бүхы продукци 3,5 процентээр, ажалай бүтээсэ 3,9 процентээр дээшэлээ.

Зарим ургамалнуудай ургасые доошолуулһанһаа уламжалан, урда жэлэйхитэйнь сасуулхада, РСФСР-эй колхоз, совхозуудай ашаг олзо 2 миллиард түхэригөөр хороогдожо, 10 миллиард шахуу түхэригтэ хүрэбэ. 1986 ондо гарзатай ажахынуудай тоо 4,1 мянга байһан һаа, 4,9 мянга хүрэтэр олошороо. 1987 ондо Хара бэшэ хүрьһэтэ зонын агропромышленна комплексые хүгжөөлгэдэ үндэһэн хубилалта түйлагдабагүй.

1986 онойхитой сасуулхада, архи дарһа нэрэлгэ 15 процентээр хороогдоо.

1987 ондо 118,7 миллиард түхэригэй гол фондууд ашаглалгада оруулагдаа гэхэ гү, али 1986 онойхиһоо 5,6 миллиард түхэригөөр дээшэлһэн байна. Социальна һалбаринн объектнүүдтэ капитальна һомологнуудые хэлгын эршэ дэлисэ үйлэдбэриин барилгаһаа үлүү гараба.

1988 оной эхиндэ РСФСР-эй хүн зоной тоо 146,4 миллиондо хүрэбэ. 1986—1987 онуудта республика дотор хүн зон эгээл ехээр үдэһэн байна. 1981—1985 онуудта жэлдэ дунда эзрээр миллион хүрэхэгүйгөөр олошорһон байгаа һаа, мүнөө жэлдэ дунда эзрээр 1,2 миллион болоо. 1984 онойхитой жэшэбэл, ажал хэхэ аргатай хүн зоной наһа баралга 25 процентээр хороогдоо. Хүнүүдэй дундуур наһанай хэмжээн 2,5 шахуу жэлээр ургажа, 69,9 жэлдэ хүрэбэ. Һүүлэй 25 жэлэй турша соо эгээл олон — 2,5 миллион үхибүүд 1987 ондо түрэһэн байна.

1986 онойхитой сасуулхада, хүн зоной ажаһуудалые материальна талаар хангалга, эрилтэ хэрэглэмжыень дээшэлүүлгэ 3,3 процентээр ургаа. Гэбэшье хүнүүдэй ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангалга эрид дээшэлһэн, хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэ мууса хангагдаһан байха юм.

Үрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай рознично эд бараанай эрьесэ 193 миллиард түхэригтэ хүрэжэ, тогтоогдоһон сэнгүүдээр 4,9 миллиард түхэригөөр дээшэлээ. Юрэнхыдөө РСФСР-тэ эд бараанай эрьесын түсэб ниитэ хэмжээгээр 8,8 миллиард түхэригөөр дүүргэдэбэгүй.

Шубуунай мяха, сагаан эдеэ, үндэгэ, ургамалай тоһо, хүрпээ, макароной зүйлнүүдые худалдалга зарим тэды һайжаруулагдаа. Республикын зарим районуудта хүн зониие мяхаар, малай тоһоор хангалгада тохёолдуулагдажа байһан дутагдалнууд зайсуулагдабагүй. Хүн зониие хартаабхаар, овощоор, үрэ жэмэсээр хангалга хүшэр хүндэ байдалда ороһой. Олохон зүйлэй өёмол, нэхэмэл хубсаһа хунараар, гуталаар хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүд гүйсэд хангагданагүй. Модо болон барилгын материалнуудаар хүн зониие хангалга зарим тэды һайжаруулагдаа. Гэхэтэй хамта нютагай барилгын материалнуудаар хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүд гүйсэд хангагдабагүй.

Бүхы һомологнуудай ашаар РСФСР-тэ дүн хамта 71,9 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай 1,3 миллион болбосон һайн шэнэ квартиранууд баригдаа.

Арадай гэгээрэл ба соёл болбосорол саашадань хүгжөөгдэнэн байна. Больницын болон амбулаторно-поликлиникын эмхи зургаануудай тоо ургаа.

(ТАСС).

ФСФР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

ҺЭР ЗАМАЙ ТРАНСПОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ СФСР-эй ТРАНСПОРТЫН ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Транспортын талаар габьяатай байһанайнь, олон жэлдэ ажаллаһанайнь түлөө «РСФСР-эй транспортын ...та хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо: ...дэ Шалва Омоховичтэ — Зүүн Сибириин түмэр ...начальник (Эрхүүгэй область).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь С. ЧИСТОПЛЯСОВ.

...ква, 1988 оной февралиин 1.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ *hураалсал*

ОНШОТОЙ, ОЛОНДО ТУҺАТАЙ

— Манай совхозой управленииин партийна организациин марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалалгын политическэ һургуулиин пропагандистаар Давангар Дашиевич Дариевые томилонхойбди. Энэ нүхэрнай экономист мэргэжэлтэй хүн юм. Тэрэнэй орлогшоор ажахын ахамад мелиоратор Иван Александрович Васильев табигданхай,— гэжэ Загаһатын совхозой партком-ой секретарь Жамсо Жигжитович Гомбоевтой уулаажа, хөөрэлдэхэдэмнай тэрэ дуулгаба.— Эдэ хөөрнай политическэ талаараа эрхим бэлэдхэлтэй коммунистнууд юм. Хэшэлнүүдэйнь али эзргээр үнгэргэгдэжэ байһаниие нэгэтэ бэшэ орожо, хараа, шагнаа хүм. Пропагандист Дариевшье, тэрэнэй орлогшо Васильевшье шудалан үзэжэ байһан темэнүүдээ хараалагдаһан түсэбөөр эмхидхэн ябуулха зуураа, олондо ойлгосотойгоор, бодото ажабайдалтай нягта холбоотойгоор тайлбарилдаг байна.

— Түрүүшын жэл пропагандистаар хүдэлнэб. Һуралсалай мунөө жэлэй хугасаа соо «Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалга — КПСС-эй стратегическэ хараа шэглэл мүн» гэһэн программаар үгтэһэн темэнүүдые 36 часай түршэдэ шудалан үзэжэ гараха даабаритайбди. Манай һургуулида дүн хамтадаа 23 хүн ябана. Тэдэнэрнай бүлта шахуу дунда болон тусхай дунда һургуулитайшуул. Олонхидынь механизаторнуудаар, жолоошодоор, гүүртэ, отаранууДые даагшанараар хүдэлдэг. Тэдэнэрнай шудалан үзэжэ байһан юумэнүүдээ ойлгожо абаха гэжэ ехэ оролдодог гээд тэмдэглэхэдэ болоно,— гэжэ Давангар Дариев хэлээ һэн. Тиигээд стол дээрэ, урдань нээлгэтэй хэбтэһэн дэбтэр абажа, шагнагшадайнгаа хаана, ямар ажал хэдэгыень тоолон, хүн бүхэнэйнь политическэ болон экономическа эрдэм мэдэсэеэ гүнзэгырүүлхэ талаар ямар журналнуудые, тусхай литература уншадаг, укшаһан тухайнь тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Пропагандист Д. Дариевай хүтэлбэрилдэг һургуулиин хэшэлнүүд парткомой дэргэдэхи политическэ гэгээрэлэй кабинедтэ үнгэргэгдэнэ. „Тэрэнь муу бэшээр тухеэрэгдэнхэй. Шудалан үзэжэ байһан темэнүүдээр хэрэглэхэ литература, газетэ, журналнуудтэ тэндэнь бии.

Политическэ һургуулиингаа хэшээлнүүдэй үедэ теоретическэ баримтануудые ажабайдалһаа абтаһан жэшээнүүдтэй холбоотойгоор тайлбарилан үгэдэг. Энэнь шагнагшадай анхарал ехэ татадаг. байна. Хэнэйшье мэдэһээр, экономикын һайжаржа эхилхэдэ, социальна һалбарида ехэ хэмжээнэй хубилалтануудые бэелүүлхэ арга олгогдодог гээшэ ааб даа. Энэ талаар Загаһатын совхозодо хэгдэһэн юумэн яһала ехэ гээшэ. Һүүлэй үедэ түб һуриндань байрын шэнэ гэрнүүд олоор баригдаа, үйлсэ гудамжануудынь булгайр хара асфальтаар хушагдажа эхилээ. Эдэ мэтын жэшээнүүд социальна һалбарида боложо байһан хубилалтануудые харуулна бшуу.

Пропагандист Д. Дариев хэшээлнүүдэй үедэ үйлэдбэридэ дайралдадаг элдэб дутагдалнуудые үнэн соонь харуулан үгэхэдээ, тохёолдоһон байдалые зүбөөр сэгнэжэ, бэрхэшээл түбэгүудые заабол дабажа гараха, туйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амархагүй, хаанашье, ямаршье юумэ хэхэдээ, ажабайдалһаа үндэһэтэй зүб шиидхэбэринүүдые оложо бэелүүлхэ гэһэн коммунист бүхэнэй, хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй үялга тухай саг үргэлжэ һануулдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай хэды хүндэ хүшэр байбашье, ажахын механизаторнууд, тараашад, тэжээлэй цехэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд муу бэшэ дүнгүүдые туйлаа. Үйлэдбэриин ажал хэрэгүүдые зүбөөр эмхидхэн ябуулһанай, илангаяа газар ажал дээрэ түрүү технологи хэрэглэнэнэй, хүдэлмэри дээрэ хамтын подрядай онол арганууДыа нэбтэрүүлһэнэй удаа хараалһан зорилгонуудаа тэдэ бэелүүлжэ шадаа бшуу. Тиин түс политическэ һургуулиин шагнагша, коммунист Ц. К. Потеевэй хүтэлбэрилдэг трактороно-тараан ажалай бригадын гэшүүд үндэр амжалтануудые туйлаа. Ороонхо ургамалнуудай баян ургаса хуряагдаа һэн,

«Социально - экономическа хубилалтануудай харюусалгатай үе сагта общественые шэнэдхэн хубилгахын түлөө тэмсэлые Коммунис парти зориг түгэсөөр, эрид шиидэнгээр хүтэлбэрилөөд, энэ хүшэр хүндэ хүдэлмэриие бэе дээрээ даажа абаа. Октябриин агуухэ хэрэг — революционно ёһоор хубилган шэнэдхэлгын хэрэг — бата найдамтай гарта гэжэ хэлэхэ аргатайбди. Арадайнгаа болон үе сагайнгаа урда коммунистнууд өөрынгөө үялгые үндэр харюусалгатайгаар дүүргэхэ байхаа,— гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев «Октябрь ба хубилган шэнэдхэлгэ: революци үргэлжэлһөөр» гэһэн элидхэл дотороо хэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй, партиин XXVII съездын шидхэбэринүүдтэй тааралдуулан, хүдэлмэриеэ эмхидхэн ябуулха зуураа, Загаһатын совхозой партийна организаци хубилган шэнэдхэхэ талаар бага бэшэ юумэ бэелүүлжэ байна. Илангаяа кадрнуудтай ябуулагдадаг ажал үндэһөөрнь һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаа. Ажахын элдэб һалбаринуудта залуушуулай олоороо үлэжэ, хүдэлдэг боложо байһан энэн тухай гэршэлнэ. Иматтал совхозой дирекци, партком болон профкомой зүгһөө зүб хэмжээнүүдэй абтаһанай һүүлээр хонин ажал дээрэ залуушуул олоороо хүдэлдэг болоо. Энэ хэрэгтэ совхозой коммунистнууд хубитаяа оруулалсаа. Эдэ мэтын асуудалнуудаар политическэ һургуулиин хэшээлнүүдтэ һонирхолтой, тодорхой хөөрэлдөөн болодог.

Программаар хараалагдаһан темэнүүдые шудалалгада шагнагшад-коммунистнууд, хонин ажалай бригадирнууд Ц. Норбоев, Н. Тыхеев, трактороно-тараан ажалай бригадирнууд Б. Бодиев, Ц. Потеев, механизаторнууд Н. Тыкшеев, В. Хабутов болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Тус политическэ һургуулиин хэшээлнүүд дээрэ шагнагшад өөһэд өөһэдынгөө хүдэлмэридэ бодото сэгнэлтэ үгэнэ. Нютагайнгаа хүн зоной байра байдал һайжаруулгада, ажахынгаа экономико ашаггайгаар хүгжөөлгдэ, үйлэдбэриин журам бэхижүүлгэдэ хэр зэргэ хабаадалсажа, тодорхой хубитаяа оруулалсажа байһаная шүүмжэлнэ.,

Энэ политическэ һургуулиин хэшээлнүүдтэ ябадаг бүхы коммунистнууд агитатор болон политинформаторай ниитын даабаритай юм. Түрэл ажахынгаа хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулажжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулжа, даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, эрхим ажалай жэшээ харуулдаг. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, ямаршье хэрэг бүтээмжэтэйгээр ябуулха, демократи улам үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин эмхидхэл, журам шангадхаха зорилгонуудые тэдэнэр удэр бүриингөө ажал хэрэгүүдээр бэелүүлжэ байна бшуу.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

АПК: ажалай эмхидхэл ба э

ШЭНЭ САГАЙ ЭРИЛТЭ ША

Манай ажахы һү, мяха үйлэдбэрилжэ бэлэдхэхээр мэргэжэнхэй. Совхоздомнай хүдөө ажахын эдлүүриин 30.686 гектар газар бии. Тэрэ тоодо 8248 гектар хахалагдадаг газартайбди. Мүн 3600 үхэр, тэрэ тоодо 1100 үнеэн, 10.900 хонин, 375 адуу морид харууһалагдажа, ондо орожо байнхай.

Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада ажахымнай гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 100 процент дүүргээ гэхэ гү, али бүхыдөө 7960 центнер мяха худалдаа. Тиихэдэ һү, коохо тушааха даабаримнай бэелүүлэгдэнгүй үлэшэбэ. Ушарынь хадаа үнеэдэй үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри холын хараатайгаар түсэблэгдэжэ ябуулагдаагүй дээрэһээ һу шэмэнь дээшэлнэгүй. Тусхайлбал, үнгэрһэн жэлдэ үнөэн бүриһөө ороойдоол 1462 килограмм һүн абтаа. Тиихэдэ хонидой нооһоной гараса баһал нэмэнэгүй.

Урэанда жэлдэ ашаг олзо багатай ажахынуудта үгтэдэг нэмэлтэнүүдтэйгээ хамта совхознай 139 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Харин 1987 ондо энэ олзомнай 277 мянганда хүргэгдэхөөр хүлеэгдэ һэн. Иигэжэ ажахымнай ашаг олзо 1986 ондо 7,5 процент байһан һаа, 1987 ондо 18,1 процент болобо.

Манай совхоздо һалбари бүхэнөө ашаг олзотой болгожо, мунөө сагай эрилтэдэ хүрэмөөр хүгжөөхэ арга боломжо бии гү гэжэ асуубалтнай, бии гэжэ харюусахаар. Нэн түрүүлэн экономическа тулюур тийган байдалаа эрид һайжаруулхын тула хүн бүхэн үйлэдбэриин бүхы гаргашануудые, ашаг олзоёо эзэн ёһоор тоожо, тодорхойлжо һургаха ёһотой. Бидэ гол һалбаринуудайнгаа ашаг олзые эрид дээшэлүүлхын тула үйлэдбэриингөө элдэб гаргашануудай хэмжээе тодорхойлжо, эрид хороохо худэлмэри үргэнөөр ябуулха болонобди.

Абаһан ашаг олзоороо ажахынгаа гаргашые харюулха, өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зоореэр өөһэдыгөө хангаха гуримда ороод байһан манай ажахыда мунөө энэ талаар ехэ хубилалтанууд боложо захалба. Тодорхойлбол, бидэ газар таряалан болон мал ажалаа эрид хүгжөөхын түлөө бүхы арга шадабаряа элсүүлжэ байнабди.

Совхоздомнай мунөө ороохого ургамалнуудые тариха хоёр, тэжээл үйлэдбэрилхэ хоёр бригада эмхидхэгдэнхэй. Эдэ подразделениууд ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэжэ, гаргашаяа чек хэрэглэжэ тодорхойлдог болонхой.

Подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэһэн бригаданууда ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэһээ гадна һүүлэй жэлнүүдтэ ургасань эрид дээшэлһэн байха юм. Жэшээлбэл, нёдондо нэгэдэхи звеногой механизаторнууд бүхыдөө 25 мянган центнер таряа суглуулжа, байгша оной тарилгада хэрэглэхээр үрэһэнэй ороохо хүсэд хүрэхөөр бэлэдхээ. Ажалай эмхидхэлэй шэнэ гурим хэрэглэхэдэ бүтээсэтэйгээр худэлмэриижэ, эрхим дүн туйлагшад заабол урмашуулагдана.

Адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула тэжээл элбэгээр, шанартайгаар бэлэдхэжэ абадаг болохо байһамнай ойлгосотой. Тусхайлбал, гол баялиг болохо газарайнгаа үрэжэлыень һайжаруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ гээшэ мунөө шухала болоод байна. Ушарынь хадаа илангаяа үнеэд, һүрэг хониднай шэмэ шанартай тэжээлээр хүсэд хангагдаагүй дээрэһээ ашаг шэмэеэ нэмээнэгүй.

Ажахы эрхилхэ экономическа шэнэ онол арга нэбтэрүүлхээр бэлэдхэл хэхэдээ, бидэ нэн түрүүлэн һаалиин малай үүлтэр һайжаруулха худэлмэреэ үргэнөөр ябуулха зорилго табяа һэмди. Тиигэжэ симментал үүлтэрэй 137 эмэ хашараг худалдажа абаад, дам саашадаа бүхы үнеэдээ шэнэлхэ худэлмэри ябуулжа захалаабди. Энээнэймнай түрүүшын дүн найдал түрүүлээ гэхэ гү, али нёдондо үнеэдэй һу шэмэ нилээд дээшэлһэн байха юм.

Мунөө үедэ һаалиин нэгэ фермэдэ үнеэдээ машинаар һаанабди. Үнеэдэй шэмын биратүй байһан дээрэһээ абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн дээгүүр байха юм. Тобшолбол, үнеэдэй һу шэмые дээшэлүүлээгүй һаамнай, фермэдэ һаалишанһаа байха саашадаа үхэршэнөөршье худэлмэрилхэ хүн олдохогүй ха.

Хони үсхэбэрилхэ һалбаришье биратүй хүгжөөгдэнхэй. Нооһон багаар абтажа, хурьгад үсөөнөөр түлжүүлэгдэнэ. Тезд түрүүлжэ, эрхим дүн туйлагшад заабол урмашуулагдана.

Адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула тэжээл элбэгээр, шанартайгаар бэлэдхэлээ, тодорхойлжо һалбарилжэ, тэрэ тоодо һургуулиин үйлэдбэрилжэ бэлэдхэхээр мэргэжэнхэй. Эдэ гол һалбаринуудайнгаа ашаг олзые эрид дээшэлүүлхын тула үйлэдбэриингөө элдэб гаргашануудай хэмжээе тодорхойлжо, эрид хороохо худэлмэри үргэнөөр ябуулха болонобди.

Абаһан ашаг олзоороо ажахынгаа гаргашые харюулха, өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зоореэр өөһэдыгөө хангаха гуримда ороод байһан манай ажахыда мунөө энэ талаар ехэ хубилалтанууд боложо захалба. Тодорхойлбол, бидэ газар таряалан болон мал ажалаа эрид хүгжөөхын түлөө бүхы арга шадабаряа элсүүлжэ байнабди.

Совхоздомнай мунөө ороохого ургамалнуудые тариха хоёр, тэжээл үйлэдбэрилхэ хоёр бригада эмхидхэгдэнхэй. Эдэ подразделениууд ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэжэ, гаргашаяа чек хэрэглэжэ тодорхойлдог болонхой.

Подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэһэн бригаданууда ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэһээ гадна һүүлэй жэлнүүдтэ ургасань эрид дээшэлһэн байха юм. Жэшээлбэл, нёдондо нэгэдэхи звеногой механизаторнууд бүхыдөө 25 мянган центнер таряа суглуулжа, байгша оной тарилгада хэрэглэхээр үрэһэнэй ороохо хүсэд хүрэхөөр бэлэдхээ. Ажалай эмхидхэлэй шэнэ гурим хэрэглэхэдэ бүтээсэтэйгээр худэлмэрилжэ, эрхим дүн туйлагшад заабол урмашуулагдана.

Адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула тэжээл элбэгээр, шанартайгаар бэлэдхэлээ, тодорхойлжо һургаха ёһотой. Бид

Соёлшод—хүдөөгэй ажалшадта

ЗАНДЭШЫН ГАЛНУУД УРЯАЛНА

...хондо соёлой шэ... ашаглалгада үгтэ... шангые Эрхирэгэй ...ынгоо үүсхэлээр ... Байшангай газаа ...найханаар, элдэ... ...риин шэрээр бу... ...тайань бүряадай ...адай зурагуудаар ...хэй.

...дунда һүргүүлиин ...Ханда Шоймпо... ...ада иигэжэ хэлэнэ: ...л соо үхибүүднай ...раха аргагүй бай... ...үнөө һүрагшаднай ...одол жарга... ...Үхибүүднай арба... ...дүүргэхэдээ кино... ...а хараха аргагүй ...им.

...филармониин ар... ...эрэ тоодо мэдээ... ...Дарима Дугдано... ...Данзаноа, Софья ...эгшэдэй ерэхэдэ, ...раан хүн соёлойн... ...да сугларааа һэн. ...гадай соёлой бай... ...мад дуунай, хатар ...лэшэнүүд таһалда... ...б. Удэшэдэ ерэг... ...шандааһа тамир... ...гларжа һээр шаа...

...хан, нүгөөдэ һүбэлгэн түргэн зантайшуул шагай хаялсаһан, һонор ухаатайшуулынь таабари таалсаһан, ...андалдан буляаһдалсаһан байха юм. Һүргуулиин багша Тарба Доржиевич Доржиев дуу андалдаа, ёгто зугаа, ёохор эмхидхээ.

— Манай Ацагадай залуушуул ямаршье гоёор сүлөөтэй сагаа үнэргэнэ гээшэб. Биллиард абажа үгэхэ байгаабди, гэрэмнай олдоногүй, — гэжэ тус удэшэдэ хабаадалсаһан совхозой профкомой түрүүлэгшэ Лубсама Дабадгбаева голхорно. Мүн Ацагадай залуушуул тусгаар лотерей наададаг болонхой. Нэгэ удэшэ амиды петух, мэшээг талха, хурьга, поршоонхо ба бусад зүйлнүүдээр лотерей наадагшад шүүжэ, баясаа. Совхозой комсомолой комитедэй секретарь Сергей Григорьев залуушуулай дунда дискотекэ үнэргөө. Иимэрхүү удэшэнүүд эндэ сааашадаашье үнэргэгдэжэ байхаар харааладгана.

Эрхирэгэй соёлой байшангай дэргэдэ маршадые хангажа байг агитбригада эмхидхэгдэнхэй. Агитбригадын гэшүүд һарадаа 2 дахин маршадта ерэхэдээ дуу хатар, зугаа дэлгэнэ, хубсаһа хунар, эм дом асаржа үгэнэ, «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргана, улаан булангуудые шэмэглэнэ.

Үнгэрэгшэ жилдэ 3000-тан болоһон һаалишад Бутидма Цыдыповна Дондуковада, Дамдин-Цырен Дондокович Доржиевта зорюулжа, РСФСР-эй арадай артист Саян Раднаев, буряадай арадай артист Леонард Шоболов, монгол студентнэрэй бүлэг гоё һайхан үүлзалга-концерт үнэргэжэ, байшанда сугларагшадые ехэтэ омогорхуулаа. Иимэрхүү үүлзалга-концертые Саян Раднаев февраль һарада үнэргэгэ юм.

Совхозой 3000-таа — Эрхирэгэй Октябриин революциин, Ажалай Улаан Тугай орденто Бутидма Дондукова концертын һүүлээр Саян Раднаевта ехэ баяр хүргөөд, Хотогорой фермын һаалишад 1988 ондо фермэрээ үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һаахаар эрмэлзэнхэй гэжэ мэдүүлбэ.

Үнгэрһэн жилдэ Хотогорой фермын залуу һаалишад Эржена Дабаева, Дарима Дармаева, Вера Бадмаева гэгшэд үнеэн бүриһөө 2800-гаад килограмм һү һааһан юм.

Хотогорой фермын һаалишад улаан булан соогоо ерэжэ шатар наададаг, шагай хаялсадаг, ёохор хатардаг юм. Улаан буландань хододоо дулаан байдаг. Агитбригададашье, малшадай дунда ирагүү гоёор дуулагшад олон. Библиотекын худэлмэрилэгшэд фермэнүүдтэ хүрэхэдөө «Хозяюшка» гэһэн клубуудые эмхидхэнэ. Эрхирэгэй дунда Һүргуулиин багша Буда Михайлович Бадмаев түрүүшүүлэй дүрэ зураг буулгажа, тусгаар плакадууд болгоод улаан булангуудта, соёлой байшангуудта үлгэжэ, олоной зүгһөө һайшаал, маргаалда хүртэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, бүхы гуламтануудай худэлмэрилэгшэд бултадаа малшадта, хонишодто бүхы ажаябуулгаяа хандуулдаг болонхой гээшэ. Тиимэшье байха зэргэтэй. Эрхирэгэй соёлой байшан шэнээр һэльбэн заһагдаа, дулаалагдаа, гоёон шэмэглэгдэнхэй. Энэ талаар совхозой дирекциин үүсхэл, оролдолго хэмжэшэгүй ехэ.

— Соёлой байшан танигдаһан, нүгөөдэ һүбэлгэн түргэн зантайшуул шагай хаялсаһан, һонор ухаатайшуулынь таабари таалсаһан, ...андалдан буляаһдалсаһан байха юм. Һүргуулиин багша Тарба Доржиевич Доржиев дуу андалдаа, ёгто зугаа, ёохор эмхидхээ.

— Манай Ацагадай залуушуул ямаршье гоёор сүлөөтэй сагаа үнэргэнэ гээшэб. Биллиард абажа үгэхэ байгаабди, гэрэмнай олдоногүй, — гэжэ тус удэшэдэ хабаадалсаһан совхозой профкомой түрүүлэгшэ Лубсама Дабадгбаева голхорно. Мүн Ацагадай залуушуул тусгаар лотерей наададаг болонхой. Нэгэ удэшэ амиды петух, мэшээг талха, хурьга, поршоонхо ба бусад зүйлнүүдээр лотерей наадагшад шүүжэ, баясаа. Совхозой комсомолой комитедэй секретарь Сергей Григорьев залуушуулай дунда дискотекэ үнэргөө. Иимэрхүү удэшэнүүд эндэ сааашадаашье үнэргэгдэжэ байхаар харааладгана.

Эрхирэгэй соёлой байшангай дэргэдэ маршадые хангажа байг агитбригада эмхидхэгдэнхэй. Агитбригадын гэшүүд һарадаа 2 дахин маршадта ерэхэдээ дуу хатар, зугаа дэлгэнэ, хубсаһа хунар, эм дом асаржа үгэнэ, «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргана, улаан булангуудые шэмэглэнэ.

Үнгэрэгшэ жилдэ 3000-тан болоһон һаалишад Бутидма Цыдыповна Дондуковада, Дамдин-Цырен Дондокович Доржиевта зорюулжа, РСФСР-эй арадай артист Саян Раднаев, буряадай арадай артист Леонард Шоболов, монгол студентнэрэй бүлэг гоё һайхан үүлзалга-концерт үнэргэжэ, байшанда сугларагшадые ехэтэ омогорхуулаа. Иимэрхүү үүлзалга-концертые Саян Раднаев февраль һарада үнэргэгэ юм.

Совхозой 3000-таа — Эрхирэгэй Октябриин революциин, Ажалай Улаан Тугай орденто Бутидма Дондукова концертын һүүлээр Саян Раднаевта ехэ баяр хүргөөд, Хотогорой фермын һаалишад 1988 ондо фермэрээ үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һаахаар эрмэлзэнхэй гэжэ мэдүүлбэ.

Үнгэрһэн жилдэ Хотогорой фермын залуу һаалишад Эржена Дабаева, Дарима Дармаева, Вера Бадмаева гэгшэд үнеэн бүриһөө 2800-гаад килограмм һү һааһан юм.

Хотогорой фермын һаалишад улаан булан соогоо ерэжэ шатар наададаг, шагай хаялсадаг, ёохор хатардаг юм. Улаан буландань хододоо дулаан байдаг. Агитбригададашье, малшадай дунда ирагүү гоёор дуулагшад олон. Библиотекын худэлмэрилэгшэд фермэнүүдтэ хүрэхэдөө «Хозяюшка» гэһэн клубуудые эмхидхэнэ. Эрхирэгэй дунда Һүргуулиин багша Буда Михайлович Бадмаев түрүүшүүлэй дүрэ зураг буулгажа, тусгаар плакадууд болгоод улаан булангуудта, соёлой байшангуудта үлгэжэ, олоной зүгһөө һайшаал, маргаалда хүртэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, бүхы гуламтануудай худэлмэрилэгшэд бултадаа малшадта, хонишодто бүхы ажаябуулгаяа хандуулдаг болонхой гээшэ. Тиимэшье байха зэргэтэй. Эрхирэгэй соёлой байшан шэнээр һэльбэн заһагдаа, дулаалагдаа, гоёон шэмэглэгдэнхэй. Энэ талаар совхозой дирекциин үүсхэл, оролдолго хэмжэшэгүй ехэ.

— Соёлой байшан танигдаһан гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай байгуулагдаһаар 50 жилэй ой 1989 оной һарада гүйсэхэ юм. Театрайнгаа алдарта ойн хүндэтэй театрай коллектив элдэб янзын хэмжээ ябуулганууд...гэхоор хараалба. Энэ хадаа оперно театрай эрхим ...шудай, баледэй театрай бэрхэ бэрхэ хатаршадай ...ажалай тоосоонууд, харагшадтэй үүлзалганууд, хү...малшадые хангалга гэхэ мэтэ болоно. Эдэ бүхы хэм...лганууд СССР-эй арадай артист, РСФСР-эй Гүрэнэй ...кын нэрэмжэтэ шангай лауреат ДУГАРЖАП ДАШИЕ...ооото концертээр нээгдэбэ.

...скиин нэрэмжэтэ ...эй училищиин кон... ...эй сценэ дээрэнээ ...эй дуунууд, хууша... ...нууд, буряад бо... ...комповзиторнууд ...Ч. Павлов, Б. Цы... ...А. Андреев, С. Хангил, Лувсаншаа... ...гбал, Чойдог, Сэн... ...эдэй дуунууд тэрэ ...лэн байна.

...н һүүлээр мэдэжэ... ...ан Георгий Отсин ...ёнотой артист ...тэрэ хэлэһэн юм. ...абажа үзэхэдэ, Д. ...рынгоо хоолойн аяа... ...ри шадамараар хэ... ...гадна гарайнгаа хү... ...бэсынгээ байдалаар ...хиө тайлборилан ха... ...Жэшээлхэдэ, хурдан ...лан хуниие («Адуу... ...ни), һүрша комо та... ...ргэниие («Сүрхэр... ...ыгээ өхээр һанаһан ...жымни»), хүшэр ху... ...ө удашаниие («Ког... ...ыгө дээрэ хараба...

...бүхэн оорын ропер... ...ийдаг гээшэ ааб даа. ...ай туршада үргэл... ...цертдэ Д. Дашие... ...ртуярай баян байные ...ашан, үшөө дахин ...эргатай байбабди. ...л болгожо хубаа... ...ой ородой хуушанай ...уд, ород арадай дуу... ...ралд болон монгол ...ргнуудай дуунууд бо... ...нэдэ дайнай үеын ...нууд репертуартань ...гэжэ харагшад һайн ...ётой.

...нэн дуун бүхэнииень ...барин абажа хараа һаа, ...аар рай ...ара ба тухэ... ...атын со... ...ндбо дуунуудые, ...о соо ...удые адли тэгшээр, ...зно үбш... ...ийн соонь Д. Даши... ...шадаа. ...на гэжэ ажаглаабди. ...Худай... концертдэнь ород ...совхозу... ...лохон дуунуудай, ро... ...үргэн... ...ай үндэр эрилтэнүүд... ...тэй. ...оор гүйсэдхэгдэһэн ...эдэ, зар... ...радаймнай бэлигтэй ...а худ... ...ородой дуунай һүр... ...еска ш... ...заншалнуудые өөгоор ...хээд, ...нуудэ... ...байна гэжэ хэ... ...но үбш... ...хэтэйбди. Ю. Черно... ...ойлдог. ...торок в степи», А. ...оосоотс... ...й «Степь, да степь ...һаань, ...Н. Ивановой «Ах ты, ...ядагуй ...гэһэн ород арадай ...ээн дэ... ...Ф. Тютчевэй «Я встре... ...бшэнэй ...Н. Листовой «Я помб... ...бшуу, ...са звук прелестный» ...н хонш... ...ө эс... ...романсууд тодоор үгүү... ...лхэ. арт... ...үгэтэй, оорынь дото... ...ии. ...хэлтэй байнаараа ха... ...аторий... ...ө уяруулаа. Удхаар ...схай т... ...шүлэгэй мүрнүүдтэ ...ураядай ...торай найруулжа оруулг... ...дта тус... ...лгын, эндэһээ улам... ..., дуунай гүн сэдьхэ... ...Дашиев үнэншэмөөр

...хоёрдохи шатада этигэл найдал бэхижүүлгын шэнэ үргэн ехэ хэмжээнүүдые хараална.

Ю. Б. Кашлев болон совет делегацинин гэшүүн генерал-майор В. М. Татарников энэ үдэр пресс-конференци үнэргэһэн байгаа. Нинтэ Европын үйлэ хэрэгүүдэй сэргэй ябуулганууда Советскэ Союзай ямараар хандадаг байлга тэрэнэй үедэ найруулагдаа.

ПОРП-ын ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. Советскэ Союз болон бусад социалис оронуудтай Польшын харилсаа холбоон үнэгэрһэн жилдэ улам шэнэ шатада гараһан байна гэжэ ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой эмхэтэ заседани тухай эндэ тодилогдоһон мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. ПОРП болон КПСС-эй хоорондохи харилсаа холбоон улам үргөөр хүгжоогдөө. Хоёр партиин хүтэлбэрилэгшэд М. С. Горбачевой, В. Ярузельскиин гараа табиһан үзэл сурталай, эрдэм-соёлой асуудалнуудаар совет-польско харилсаан тухай декларацин энэ холбоо барисаасе үргэдхэхын тула ехэ удха шанартай байгаа.

Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй 1988 ондо болохо уулзалга улаасхоорондын харилсаасе һайжаруулха байна гэжэ ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро Польшын гадаадын политикын гол зорилгонуудые һайшаахадаа тэмдэглээ. Энэнь бүхы дэлхэй дээрэхи байдалые гуримшуулан һайжаруулха арга олгохо юм.

СЭВ-эй оронуудай гараһан экономическа эдэбхи үүсхэлнүүдые бэелүүлгэдэ заседани дээрэ үндэр сэгнэлтэ үгтөө. СЭВ-эй сессиин 43-дахи заседаниин шиндхэбэринүүдые бүрин хүсэдөөр бэелүүлхэ гээшэ онсо удха шанартай байна. Эдэ шиндхэбэринүүд социалис оронуудай хамжаае хубилган шэнэлхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй.

ЭСЭСЛЭН БАТАЛХЫЕ УРЯАЛБА

НЬЮ-ЙОРК. Дундуур болон дүтын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд тушаа соо совет-американ хэлсээе эсэслэн баталхыш түлөө, Вашингтоной дай жүрөөдэһэн ябуулганууде зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень США-гай «Нинтын хэрэг» гэжэ нүлөө ехэтэй эмхи американецуудые уряалба.

Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо арга байгуулагдажа байна гэжэ эмхинин тараһаан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Дундуур болон дүтын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд тухай хэлсээн хадаа энэ талаар түрүүшын алхам болоно. Хэрбээ энэ хэлсээнэй эсэслэн баталагдаа һаань, хоёр түхэлэй ядерна ракетэнүүдые үгы хэхэ, буу зэбсэгүүдые хэшаха шэнэ шухала хэлсээнүүдые, тусхайлбал, стратегическэ ядерна хүсэнүүдые хороохо хэлсээ баталхын тула найдамтай үндэһэ һүтри табиха арга олгохо байна. Гэбэшье энэ хэлсээе эсэслэн баталалгые буруу һүргэхые һэдэдэг США-гай хархис хүсэнүүд харата ябуулганууде үргэлжэлүүлһээр.

ГҮРЭНЭЙ СЕКРЕТАРИИН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ВАШИНГТОН. США-гай гүрэнэй секретарь Джордж Шульц Эй-би-си телевидениин программада интервью үгэхэдөө, буу зэбсэгүүдые хинаха, эдэ асуудалнуудаар СССР-тэй хөөрэлдөөнүүдые хэхэ талаар Холбоото Штадуудай захиргаанай гол зорилгонуудые нэйруулба.

«Стратегическэ добтолхы буу зэбсэгүүдэй талаар тэнсүүриг байдалые усадхан зайсуулха тухай хөөрэлдөөнүүдые үнэргэхын тула мандат зохёохо» шухала гэжэ Шульц мэдүүлбэ.

Гурбадахяар, «хэрбээ энэ...нэй болохо юм һаань, химическэ буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые бухы дэлхэй дээрэ хорихо хүсэлэнтэй байнаа США мэдүүлнэ» гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Дүрбэн жилэй саада - тээ Баргажан һууринай зүүн урда захада «Бүрводстройн» ПМК хүүгэдэй саадта хоёр дабхар гэр хирпиисэ барижа, ашаглалгада үгөө бэлэй.

Эдэ жилнүүдтэ хүүгэдэй саадые Г. Г. Эрдыниева хүтэлбэрилнэ. Тэрээнтэй хамта Ю. С. Климушева, Т. В. Бараксина, Л. В. Васильева гэгшэд үхибүүдые хүмүүжүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүмүүжүүлэгшэ Ю. С. Климушева үхибүүдтэй хэшээл үнэргэжэ байна.

Ю. НОВОЖЕНОВОЙ фото.

ХИЛЫН САНАНАА
ТАСС · АПН

ВЕНЭДЭХИ УУЛЗАЛГА ДЭЭРЭ

ВЕНЭ. Европодо аюулгүй байдал хангаха, харилсаа холбоо тогтоохо талаар зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Венэдэхи уулзалга дээрэ СССР-эй делегацинин толгойлогшо Ю. Б. Кашлев үгэ хэлэхэдээ, нинтэ Европодохи байдалай сэрэгэй асуудалые шэнжэлнэн байха юм. Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын, дундуур болон дүтын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд тухай хэлсээн хадаа энэ талаар түрүүшын алхам болоно. Хэрбээ энэ хэлсээнэй эсэслэн баталагдаа һаань, хоёр түхэлэй ядерна ракетэнүүдые үгы хэхэ, буу зэбсэгүүдые хинаха шэнэ шухала хэлсээнүүдые, тусхайлбал, стратегическэ ядерна хүсэнүүдые хороохо хэлсээ баталхын тула найдамтай үндэһэ һүтри табиха арга олгохо байна. Гэбэшье энэ хэлсээе эсэслэн баталалгые буруу һүргэхые һэдэдэг США-гай хархис хүсэнүүд харата ябуулганууде үргэлжэлүүлһээр.

Венэдэ зохёожо абахые оролдожо байна.

Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд Стокгольмын конференциин хоёрдохи шатада этигэл найдал бэхижүүлгын шэнэ үргэн ехэ хэмжээнүүдые хараална.

Ю. Б. Кашлев болон совет делегацинин гэшүүн генерал-майор В. М. Татарников энэ үдэр пресс-конференци үнэргэһэн байгаа. Нинтэ Европын үйлэ хэрэгүүдэй сэргэй ябуулганууда Советскэ Союзай ямараар хандадаг байлга тэрэнэй үедэ найруулагдаа.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

ҺУРАЛСАЛДАНЬ СЭХЭ НҮЛӨӨТЭЙ

Зүүн Сибириин технологическа институдай профсоюзай организациин мэдэлэй «Юность» гэжэ санатори-профилактори 1974 оной майн 9-дэ нээгдэһэн байна. Түрүүлэн 50 хүнэй амарха байһан санатори-профилактори саашадаа үргэдхэгдэжэ, мүнөөдэр 150 хүнэй (стационарна 100 ба амбулаторно 50 оротой) амарха, аргалуулха түб болонхой. 1980 ондо дүрбэн дабхар шэнэ хирпиисэ гэр баригдажа, энэ гэрэй нэгэ хажуудань хэрэгтэй зүйлнүүдээр хангагдаһан болбосон түхэлтэй санатори-профилактори ороһон, нүгөө хажуунь студентнүүдэй хамтын байра болгогдоһон байна. Санатори-профилакторинь аргалалгын 20 кабинедтэй, 140 хүнэй амарха бухы хэрэгсэлнүүдээр хангагдаһан 40 таһалгатай. Студентнэр һуража байгаад, институдай профсоюзай комитедэй путевкоор санатори-профилакторидо амарха, бэеэ аргалуулха аргатай. Тэдэнэр санатори-профилакторидо байрлажа, бэлэн эдеэ эдинэ. Нэгэ халаанда 100 студентнэр аргаламжа абадаг байна. Нэгэ халаанай путёвко 16 тухэриг сэнтэй. Һуралсалай жилэй туршада 15 халаан һэлгэгдэнэ. Гадна 50 студентнэр путевкогүйгөөр нэгэ халаанда амбулаторно аргалалга гарадаг юм.

Халаан бүхэндэ Улаан-Удын Октябрьска районой саадай 30 үхибүүд амбулаторно аргалалгада ябадаг. Нэгэ халаанда хамтадаа 180 хүн эндэ аргалуулдаг.

Студентнүүдэй зунай амаралтын үе, июль һараһаа август һара хүртэтэр, гурбан халаан боложо хубаарилагдана. Халаан бүхэндэ худөөгэй һургуулиин 75-һаа 100 х. рэтэр багшанар профсоюзай путёвкоор амардаг. Тэдэнэр санатори-профилакториин байрада аргалуулжа байгаад, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ һуралсалда ябадаг байна. Багшанар удэрэй туршада гурба дахин эдеэлнэ. Шанартай халуун эдеэ 4 тогоошод ээлжээгээр бэлдэнэ. Дүршэл ехэтэй тогоошод Т. А. Липарт, М. Н. Бурнашова хоёрой бэлдэһэн эдеэн илангаяа амтатай байдаг. Складые даагша М. Д. Ащенкова үдэр бүхэндэ амарагшадаа элдэб янзын эдеегээр холлуулхые оролдодог.

Санатори-профилакториин кабинет бухэниинь мүнөө үеын медицинскэ хэрэгсэлнүүдээр хангагданхай. Аргаламжада ябагшад зайн галай хүсөөр элдэб процедурануудые, массаж ба тарилганууде абана. Уһан доро массаж ба душ абаха бассейн худэлнэ. Бэеын тамирые хүгжөөхэ спортивна снарядууд табигданхай. Спортын наадануудые үнэргэхэ тусхай зал бии. Үбшэнтэндэ санатори-профилакториин аптекэ эмүүдые врачай рецептээр түлбэригүйгөөр үгэнэ.

Эндэ 3 врач, дунда шатын медицинскэ мэргэжэлтэй 10 худэлмэрилэгшэ ажаллана. Санатори-профилакториие дүршэлтэй врач Надежда Дымбрыловна Банзаракшеева хүтэлбэрилнэ. Надежда Дымбрыловна больницые даагшаар худэлжэ байһанаа 1980 ондо Зүүн-Сибириин технологическа институдай санатори-профилакториие даагшаар томилогдоһон байна. Тэрэ гэһэн сагһаа санатори-профилакториин ажал һайжаруулагдаа.

Эндэхи кабинедүүд мүнөө үеын шэнэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаа, амаралтын таһалганууд аятай зохидоор түхеэрэгдээ, үбшэнтэниие эдеэ хоолоор хангалга һайжараа. Надежда Дымбрыловна ажалдаа ехэ оролдосотой хүн. Санатори-профилакториингоо ажалые һайн мэдэдэг мэргэжэлтэн зүб зүбшөөл заабаринуудые үгэжэ, амарагшадай, аргалуулагшадай үдэр бүхэнииө һонирхолтой, аша туһатай болгохо гэжэ оролдодог. Коллективтээ һүүлшын һонинуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнэргэдэг. Һүүлэй үедэ хүн зоной элүүрые хамгаалгые хубилган шэнэдхэлгын асуудалнуудаар коллективтэ хөөрэлдөөнүүд, зүбшэн хэлсэлгэнүүд боложо, коллективэйнгээ ажал худэлмэриие һайжаруулха, дутуу дунданууде усадхаха тухай заагдаһан, шиндхэбэринүүд абтаһан байна. Энэнь студентнэрэй һайнаар һуража, дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд болоходонь сэхэ нүлөөтэй.

Н. НАНЗАТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Д. Банзаракшеева (баруун гарһаа) санатори-профилакториде амарагшатай хөөрэлдэнэ.

МОНГОЛ НАЙХАН ОРОНДО

САГААН ҺАРА

Ямар үнгэдэ дуратайбта гэжэ монгол хүнһөө асуухада, тэрэ абаһаар лэ иигэжэ харюусадаг: сагаан. Монголшуудта сагаан үнгэ нангин һайхан юм. Юуб гэхэдэ, энэ хадаа сагаан эдеэнэй үнгэ болоно. Энэ хадаа арюун һайхан ажабайдалай һүлдэ мүн. Тэрэ малша монгол хүнүүдтэ сагаан эдеэнтэй батаар холбоотой...

Монгол орондо һаайндэрнүүд олон юм. Гэбэшье Шэнэ жэл хадаа эгээл баяр жабхалантай, соогтой хүхюун һаайндэр болоно. 2000 жилэй урда тээ монголнууд Шэнэ жэлые һарын литээр хабарай түрүүшын һарын эхиндэ үгтадаг байһан юм гэжэ түүхэтэ баримтануудаг элирхэйлэн гэршэлдэг. Энэнь гол түлэб февраль гү, али март һарада тудадаг һэн. Ушарынь гэхэдэ, хабарай сагай оршон ерэлгэ нүүдэл байдалтай малшадай ажабайдалда тон шухала, баярта үйлэ хэрэг болодог юм. Хабарай саг малай үбэлжэлгын хүшэр хүндэ хаһа сагай дүүрэһые нэн түрүүн гэршэлдэг. Удаан хүлеэгдэһэн хабарай саг адууһа малайнь тоо толгойе олошоруулжа, сагаан эдеэнэй салгидан дэлбэрхэ сагай эхи табидаг гээшэ.

...Хангай уулын үүлэндэ тулама хүтэл шэлэнүүдэй хоорондо оршодог Жаргалантын сомондо ошоһоноо дурсан һанаһаб. Тойроод үндэр хада ууланууд, хон-жэн байдал. Дун сагаахан һэеы гэр саһан соо умбажа байһан юумэдэл үзэгдэнэ. Жаргалантын госхозой малшан Цэрэндоржын бүлэ эндэ ажаһуудаг. Һаайндэртэ бэлдэжэ, гэртэ газаагаа һалирнад. Ойлгомторгүй бидэ энэ бэлэдхэлдэ хабаадалсажа оробобди. Нэн түрүүн малшан гэр байраяа заһадаг, һэльбэдэг гээшэ. Һэеы гэрэйнгээ хаяа болон дээбэриие һэлгэхэ хэрэгтэй. Манай эээндэ эдэ бүхы юумэн бии. Һаяхан тэрэ эшэгы гэрээ хушахын тула ехэ һэеы худалдажа абаа һэн. Тэрээнһээ гадна, һаайндэрэй хубсаһа бэлдэхэ шухала

Шэнэ жэлэй урда тээхи удэшэһөө һаайндэр эхилдэг. Юуб гэхэдэ, түрүүлэн хуушан жэлые удэшэдэг юм. Бидэ айлшад боложо, һэеы гэрэй хойморто һуунабди. Хажуу талаарнай хүршэнэрнай һууна. Түб хотоһоо айлшад буугаа гэжэ дуулахадаа, тэдэнэр Цэрэндоржындо сугларһан байгаа. Гэрэй эзэн эхэнэр Цэцэрлэг һаайндэрэй эдеэ хоол бэлдэнэ. Заншалай ёһоор айл бүхэн эгээл һайн юумэеэ табидаг гээшэ. Нэн түрүүн тэрэ хүнүүдтэ аяга сай баридаг. Монголой сайе юунтэйшье жэшэхын аргагүй. Нүнһөө гадна, арбаад шахуу зүйл энэ үнданда ородог байна. Хониной дотор өөхэн, просо болон бусад зүйлнүүд эдэнэй дунда ородог. Удаань бууза бэлэн болохо. Монголшууд сагаан эдеэ табингүй, һаайндэрөө уггадагүй.

Монголшууд Шэнэ жэлые маанадтал адли һүниин тэндэ бэшэ, харин Шэнэ жэлэй түрүүшын үглеөгүүр уггадаг заншалтай. Гэрэй эзэн улаан нараһаар бодожо, һэеы гэрэйнгээ үүдэнэй урдахана сагаан эшэгы шэрдэг дэбдеэд, айлшадые уггадаг. Эндэ хэн нэгые урриха ёһо гурим үгы юм.

Нэгэ отогтоажаһуудаг хүршэнэр нютагайнгаа хүнүүдые һаайндэрөөр заабол амаршалдаг ёһо заншалтай. Ерэһэн хүн бүхэн гэрэй эзэнтэй мэндэшэлэлдэхэдээ, доро дохижо, гэрэй эзэнэй гарнууд дээрэ гараа табижа, амаршалдаг юм. Энэ ёһо гурим олон удхатай, ехэ һүлдэ тэмдэглэгэй. Тэрэ энэ эшэгы гэртэ ажаһуудаг хүнүүдые гүнээгыгөөр хүндэлжэ байһанаа мэдүүлхэ зуураа, тэдэнэртэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхые найдуулдаг.

Хэдэн зуун жилэй урда тээһээ эхитэй заншалнуудай ёһоор, сугларһан бухы хүнүүд гэрэй тэг дундахи гал гуламтые тойроод һуудаг юм. Эгээл хүндэтэй хүнүүд хойморто һуудаг. Һэеы гэр хододоо урагшань харуулжа баригдадаг. Баруун талаарнь, — эрэшүүл, зүүн талаарнь эхэнэрнүүд һуудаг. Үүдэн багта залуушуул сугларадаг. Суглараад байһан айлшад ажахынгаа ажал хэрэгүүд тухай хөөрэлдэдэг, тамхияа залалсадаг юм. Номин, агат, хас болон бусад үнгэтэ шулуугаар хэгдэһэн тамхинай амһартые тойруулан заладаг байна. Хэрбээ тамхияа адхангүй, гааһанайнь һайнаар носоо һаа, һүлдэ дэмбэрэлтэй гэжэ тоологдодог.

Тиигэһээр байтар Цэцэрлэг хониной ууса табюур дээрэ гаргаба. Гэрэй эзэн эгээл хүндэтэй, аха эаха айлшандаа тэрэниие хубаарилхыень гуйжа хандана. Тэрэнь уусын мяха хэршэжэ, эндэ байһан бухы хүнүүдтэ хубаадаг.

Айлшадай нэгэниинь морин хуураар наададаг. Шэнэ жэлээр дашарамдуулан, гэрэй эзэдтэ һайн һайханиие хүсэһэн, утаар татажа гүйсэдхэгдэдэг түүрээлгэ дуун ханхинаха. Монголнууд дуунда ехэ дуратай, дуулажа шадахагүй хүн хомор юм. Тэдэ гоё һайхан аялгатай дуунуудые ябууд зохёожо, гүйсэдхэдэг байна. Эгээл гоё һайхан хоолойтой, уран хурса үгэтэй хүнүүд олондо һайшаагдажа, альга ташалгаар уггададаг.

Саг түргөөр үнгэрнэ. Найр наадан дүүрэхэ, бүлтадаа һуурриһаа бодоод, удаадахи хүршындоо ошодог юм. Тэндэ мүн лэ. иимэ амаршалганууд, хүндэлэлгэнүүд болодог, дуу дуулалдадаг. Отогойнгоо бухы айлнуудаар ябажа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр малшад мориндоо мордожо, районой гү ,аймагай түб ошодог. Тэндэ, юрэнхыдоо Соёлой байшан соо баярай суглаан боложо, үйлэдбэриин түрүушүүлые тодорууллан, эгээл эрхимүүдые ёһолон хүндэлдэг байна.

Борис ФЕДОРОВ,
(ТАСС).

Улаан-Баатар—Москва.

«ХОЁРДОХИ АМИН ЭЭГДЭДЭГ БАЙНА...»

...ой гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй ...оскэ театрай байгуулагдаһаар 50 жилэй ой 1989 оной ...арада гүйсэхэ юм. Театрайнгаа алдарта ойн хүндэ... ...театрай коллектив элдэб янзын хэмжээ ябуулганууд... ...ргэхоор хараалба. Энэ хадаа оперно театрай эрхим ...ушадай, баледэй театрай бэрхэ бэрхэ хатаршадай ...ажалай тоосоонууд, харагшадтэй үүлзалганууд, хү...малшадые хангалга гэхэ мэтэ болоно. Эдэ бүхы хэм...лганууд СССР-эй арадай артист, РСФСР-эй Гүрэнэй ...кын нэрэмжэтэ шангай лауреат ДУГАРЖАП ДАШИЕ...ооото концертээр нээгдэбэ.

...скиин нэрэмжэтэ ...эй училищиин кон... ...эй сценэ дээрэнээ ...эй дуунууд, хууша... ...нууд, буряад бо... ...комповзиторнууд ...Ч. Павлов, Б. Цы... ...А. Андреев, С. Хангил, Лувсаншаа... ...гбал, Чойдог, Сэн... ...эдэй дуунууд тэрэ ...лэн байна.

...н һүүлээр мэдэжэ... ...ан Георгий Отсин ...ёнотой артист ...тэрэ хэлэһэн юм. ...абажа үзэхэдэ, Д. ...рынгоо хоолойн аяа... ...ри шадамараар хэ... ...гадна гарайнгаа хү... ...бэсынгээ байдалаар ...хиө тайлборилан ха... ...Жэшээлхэдэ, хурдан ...лан хуниие («Адуу... ...ни), һүрша комо та... ...ргэниие («Сүрхэр... ...ыгээ өхээр һанаһан ...жымни»), хүшэр ху... ...ө удашаниие («Ког... ...ыгө дээрэ хараба...

...бүхэн оорын ропер... ...ийдаг гээшэ ааб даа. ...ай туршада үргэл... ...цертдэ Д. Дашие... ...ртуярай баян байные ...ашан, үшөө дахин ...эргатай байбабди. ...л болгожо хубаа... ...ой ородой хуушанай ...уд, ород арадай дуу... ...ралд болон монгол ...ргнуудай дуунууд бо... ...нэдэ дайнай үеын ...нууд репертуартань ...гэжэ харагшад һайн ...ётой.

...нэн дуун бүхэниень ...барин абажа хараа һаа, ...аар рай ...ара ба тухэ... ...атын со... ...ндбо дуунуудые, ...о соо ...удые адли тэгшээр, ...зно үбш... ...ийн соонь Д. Даши... ...шадаа. ...на гэжэ ажаглаабди. ...Худай... концертдэнь ород ...совхозу... ...лохон дуунуудай, ро... ...үргэн... ...ай үндэр эрилтэнүүд... ...тэй. ...оор гүйсэдхэгдэһэн ...эдэ, зар... ...радаймнай бэлигтэй ...а худ... ...ородой дуунай һүр... ...еска ш... ...заншалнуудые өөгоор ...хээд, ...нуудэ... ...байна гэжэ хэ... ...но үбш... ...хэтэйбди. Ю. Черно... ...ойлдог. ...торок в степи», А. ...оосоотс... ...й «Степь, да степь ...һаань, ...Н. Ивановой «Ах ты, ...ядагуй ...гэһэн ород арадай ...ээн дэ... ...Ф. Тютчевэй «Я встре... ...бшэнэй ...Н. Листовой «Я помб... ...бшуу, ...са звук прелестный» ...н хонш... ...ө эс... ...романсууд тодоор үгүү... ...лхэ. арт... ...үгэтэй, оорынь дото... ...ии. ...хэлтэй байнаараа ха... ...аторий... ...ө уяруулаа. Удхаар ...схай т... ...шүлэгэй мүрнүүдтэ ...ураядай ...торай найруулжа оруулг... ...дта тус... ...лгын, эндэһээ улам... ..., дуунай гүн сэдьхэ... ...

«ИЛАЛТЫН ПАРАДТА ХАБААДАЛСАА ҺЭМ»

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһээр...шэн гурбан жэл үнгэрхэнь. ...н жэлнүүдэй һубарин ошохые обёоронгүй, нэгэ мэдэн гэхэдээ, дала наһанайнгаа дабаа-

да хүрөөд байбаб. Энэ наһан соогоо таряашанай, малшанай, сэрэгшыншье хэрэг эрхилээб. Совет Армида алба хэһэн жэлнүүдээ, илангаяа гайхамшагта нэгэ үдэрые бүхы наһаараа дурсажа ябадагби. Энэ ямар үдэр бэ гэхэдэ. Улаан талмай дээрэ үнгэргэгдэһэн Илалтын парадта хабаадаһан үдэрни мүн болоно.

Баруун фронтһоо бусаһан сэрэгшэдые Эхэ ороноймнай зүрхэн — ниислэл хото Москва хани дулаанаар, баяртай һайханаар угтаһан юм. Хайшаашье харахада баяр, жаргалаар гэрэлтэһэн шарайнууд, хүгжэм дуун, сэсэгүүд... Сэсэгүүдэй далай бидэниие поездһоо буухатаймнай адли хүреэлээ бэлэй. Иимэ оршон байдалда бидэнэй досоо гайхалтай һонин, баяртайшье, гуниг тайшье мэдэрэл түрэгшэ һэн.

Одоошье үни хүлеэһэн, удаан бэлдэһэн сагнай ерэбэ. Би,— юрын сэрэгшэ, Нэгэдэхи Украинска фронтын зэргэнүүдтэ жагсанаб. Хэдэн минута, секунданудай үнгэрхэдэ, түүхэтэ Улаан талмай дээгүүр алхалан гарахамнай...

Дайнай эхилхэһээ тээ урдахана хүдөөгэй залуу хүбүүн Улаан Армида алба хэхээ ошоо һэм. Станково пулемёдой нэгэдэхи номер байгааб. Дайнай түрүүшын үдэрнүүдһээ шахуу байлдаануудта хабаадалсаа хүм. Долоо дахин шарахтааб. Сухарилтын хүндэ хүшэр һаранууды, дайсанай оло дахин ехэ хүсэнэй хэрэгэгы түрилтые тэсэжэ гараабди. Хэды олон нүхэдөө шуһата тулалдаануудта гээгээбибди... Агуухэ араднай бүхы хүсэ шадалаа, хүсэл зоригоо зангидажа, аймшаггай аюулые зайсуулаа бэлэй. Эндэһээ, Москва шадарай дайдаһаа хорото дайсаниие гэдэргэнь намнажа эхилээбди.

Минии алба хэһэн часть Нэгэдэхи Украинска фронтын бүридэлдэ Дон мүрэн шадарай, Курска дүхэригэй тулалдаануудта, Днепр мүрэниие гаталалгада, Киев, Житомир, Ровно, Винницэ, Каменец-Подольский, Ковель, Тернополь, Черновцы, Дрогобыч, Львов хотонуудые сүлөөлэлгэдэ хабаадалсаа. Совет сэрэгүүдэй шанга сохилтонуудһаа гэдэргээ сухарижа байһан дайсан шунахай нэтэрүүгээр эсэргүүсэдэг һэн. Шуһата тулалдаануудай гал дүлэн соо совет сэрэгшэдэй шэн зориг хатуужаа, дайшалхы мэргэжэл шадабаринь дээшэлээ. Совет сэрэгшэд Европын арадуудта эрхэ сүлөө асараа. Манай фронтын сэрэгшэд Польшын хизаар дайдые фашис булимтарагшадһаа сүлөөлһэн юм. Вислэ мүрэниие гаталһанай һүүлээр фашис Германиин газар дээрэ байлдаабди. Одер, Шпрее мүрэнүүдые гаталаад, Эльбэ мүрэндэ хүрэжэ, манай союзнигуудтай уулзаа бэлэйбди.

Нэгэдэхи Белорусска фронтын бааталр сэрэгшэдтэй хамта Берлинэй түлөө тулалдаанда орожо, гитлеровецуудэй үсэд нэтэрүү эсэргүүсэлтые дараабди. Эндэһээ Чехословакиин ниислэл хото Прага руу шуумайжа, дайсанай һүүлшын томо булэглэлые үгы хээ бэлэйбди. Эгээл эндэ, Прагада, байхадамнай, намайе бригадын штабта дуудаа һэн. Манай командир Советскэ Союзай Герой Сухов иигэжэ хэлэбэ:

— Москва хотые дайсадһаа хамгаалжа шадаагаш, харин мүнөө Улаан талмай дээгүүр Илалтын парадай жагсаалда гаража шадаха ёһотойш!

Даб дээрээ юушье ойлгоогүй байтараа, гэнтэ солоохойтой болохоодоо, ямар ехэ харюусалгатай нэрэ хүндэдэ хүртэһэнөө одоол ойлгоо бэлэйб. Гайхаһаншье, баярлаһан, бахардаһаншье байхаб.

Нэгэ хүн шэнги жэгдээр алхамаа татан, Улаан талмай дээгүүр гараха үедөө Мавзолейн трибуна дээрэ байһан түрэл парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдые, Кремлиин ханануудай хажуугаар зогсоһон олон хүнүүдые, үй бута сохигдоһон фашис арминуудай тугуудай газарта хэбтэхые хараа бэлэйбди. Айхабтар ехэ омог баярай, жаргалай гүнээгы мэдэрэл минии сээжэ зүрхые тиихэдэ ээлэлээ һэн. Энээниие хэзээдэшье мартахагүйб.

Амгалан тайбан байдалай он жэлнүүд һубарин ошоо. Түрэл нютагаа бусажа, «Сибиряк» колхоздоо малшанаар хүдэлөөб. Наһанайнгаа амаралтада гарабашье, хаба соогоо ажаллахые оролдодогби. Яажа юушье хэнгүй һууха юм? Үри хүүгэдээ үндылгэжэ, хүлыень дуреедэ, гарыень ганзагада хүргэнхэйбди. Мүнөө аша, гушанараа хаража, тэдэнэрэй золтой, жаргалтай ябахыень үреэжэ һуухаһаа ехэ жаргал үгы ха юм. Маанадай хамгаалан аршалһан эрхэ сүлөөтэ, зол жаргалта ажабайдал жэл ошохо тума бүри баян, үзэсхэлэн һайхан боложо байна. Бидэнэй үри хүүгэд, аша гушанар ажабайдалай халуун амисхалаар сээжэ дүүрэн амилжа, Эхэ ороной гоо саашанхи хүргэлтэ, һалбаралтые хурдадхаха хэрэгтэ хамсыгаа шуун оронхой гэжэ мэдэрхэдэ, баяртай байна даа.

А. БАЙБОРОДИН,
ажалай ба дайнай ветеран.

Нютаг нютагай һонин

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР

Арбаад һайса гаран жэлэй туршада улаан, саганиие илгаруулжа харахаяа болиходсо, нюдэнэй врачта үзүүлжэ, аргалуулжа гараба гээшэб. Үтэлһэн үбгэд, хүгшэд хоёр нюдөөрөө юумэ харадаг, танидаг болоходоо хэды ехээр баясана, урмашана гээшэб.

Нюдэ эмшэлдэг больницын врачнууд, нюдэнэй отделениие даагша, медицинын эрдэмэй кандидат Н. Б. Боянова, намайе аргалһан врач В. Б. Цыбиков болоод медицинскэ сестра, няньканууудта үнэн зүрхэнэй баярые газетээр дамжуулан хүргэхые хүсэнэб.

Өөрөө 1973 онһоо юумэ муугаар харадаг, тулюурхан нюдэтэй бологдоо һэн. Харин мүнөө... гарайнгаа табан хурга, аяга табагаа, сагаан, улаан үнгэтэй бүдүүдые, номин тунгалаг тэнгэри, үүлэнүүдые, нара, һараяа, юумын үнгэ зүһэ хуу баран хоёр нюдөөрөө хаража, таниха мэдэхэ эол хубитай болоһондоо, аргагүй баясана, хүхинэ гээшэлби. Минии нюдэндэ Надежда Бужеглаевна өөрөө операци хэжэ, саашанхи эмшэлгыень врач Вячеслав Борисович үргэлжэлүүлжэ, намайе «харгытай» болгожо табиба гээшэл даа. Нюдэеэ аргалуулдаг энэ больницада намдал адли харахаяа болиһон үбгэд, хүгшэд олон байгаа. Эдэнэрэй диилэнхи олониинь юумэ харадаг болоһондоо докторнуудта ёһотой гэгшын баяр баясхалан хүргэнэл даа. Бидэнэй эндэ аргалуулжа байхада медицинын хүдэлмэрилэгшэд үбшэнтэндөө угаа зохидоор хандадаг ёһотойл бидэнэй наһан соогоо һанажа ябаха хани нүхэднай болоо гэхэдэ, алдуу болохогүйл ха. Тиихэдэ врачнуудтаа бидэндэ үнэн зүрхэнһөө хандан аргалһандань баярые хүргөөд, арад зондоо хододоо ашатай туһатай, харюусалга ехэтэй хүдэлмэридөө амжалтатай, зондоо хүндэтэй ябахыетнай юреехэ байнаб.

Ч. ДОНДУБОН,
тусхайта пенсионер.

ШЭНЭ КАФЕ

Улаан-Үдын ресторан, столовонуудай 1-дэхи трестын мэдэлдэ ородог «Сэлэнгэ» кафе, буфедүүд, бууза шанадаг столовонууд олон юм. Ниислэл хотымнай Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэдэ шэнэ жэлһээ «Минутка» гэжэ нэрлэгдэһэн үшөө нэгэ кафе үүдээ сэлибэ. Олон дабхартай байрын гэр доро байрладаг байһан домоуправлениин эээлдэг талмай дээрэ шэнэ кафе нээгдэбэ бшуу.

Үүдэ нээмсэрээ, гадар хубсаһаяа тайлаха, гараа угааха таһалгахануудые хүн бүхэн зохидшоохо ёһотой. Саашаа юрэ бэшэ шэнжэтэй хоёр үүдээр гарамсаараа, эндэ ерэгшэд кафегэй гол зал соо орошоно. Гол залынь одоошье һайнаар шэмэглэгдэнхэй даа. Элдэб янзын дүрэ зурагуудшье зохидхоноор хачадань тааруулагданхай.

Энэмнай кафе һэн тула халуун сай, компот, халуун кофи орожо ерэгшэдтэ дурадхадаг юм. Элдэб янзын бутерброд, тахяагай мяхан, шарагдаһан үндэгэн, элдэб ассорти, майонезтэй үндэгэн, вафли, пирожно гэхэ мэтэ эдеэн эндэ хододоо байдаг.

«Уулзалга» гэһэн коктейль өөһэдөө бэлдэдэг юм. Тэрэнь нилээд амтатай. Яблокын, шасарганын, виноградай шүүһэ дуран соогоо абахада болоно.

Хуряангыгаар хэлэбэл, энэмнай Ленинэй үйлсын тэг дунда нээгдэһэн, хүн зондо ехэ туһатай кафе гэжэ тобшолол хэхэдэ болохол ха.

Эндэ орожо ерэгшэдэй тоо олошоржол байна. Хүнүүд өөрынгөө һанамжа дурадхалнуудые дэбтэр соо бэшэнэ. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг Наталья Александровна Щербакова эндэ «морожено худалдадаг болохо хэрэгтэй» гэжэ бэшэнхэй.

— «Минутка» гэһэн нэрэеэ һаяар «Встреча» гэһэн нэрээр һэлгэхэмнай. Тиихэдэрээ «Уулзалгада» уулзая!» гэдэг хүнүүдэй тоо үшөө олон болохо бээ,— гэжэ кафее даагша Лидия Алексеевна Демина хэлэжэ байгаа һэн.

Тэрэньшье зүбтэй бэшэ гаал даа!

С. СТЕПАНОВ.

ҺЭРГЭЖЭ- БАЙҺАН СҮБЭГТЭ

Хяагтын райондо нютагуудые һэргээхэ асуудалнууд шиидхэгдэжэ эхилээ. Жэшээнь, Сүбэгтэ һууринда 18 гэр бүлэ үлэһэн байгаа. Гэр байраяа худалдажа, олон зон иишэ тиишээ нүүжэ ябашанхай. Энэ нютаг шаралжаа үрмэдэһэндэ дарагдажа захалаа һэн.

Хаа хаанагүй хубилган шэнэдхэлгын боложо байһан үедэ Сүбэгтэшье шэнжэ шарайгаа хубилгажа захалаа. Хүүгэдэй 25 һууритай саад һаяхана тушаагдажа, эхэнэрнүүдтэ совхозойнгоо худэлмэридэ хабаадалсаха арга олгогдоо гээшэ. Сүбэгтэ һууринай дэргэдэ зуун үхэр харуулһалха байра баригдажа дүүргэгдээ.

Худөөгэй зондо соёлой байшан шухала хэрэгтэй гэжэ хэмнайшье ойлгоно. Тиимэһээ энэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдажа, һаяхана Сүбэгтэдэ өөрын котельнэтэй клуб барилгашад тушаагаа. Урдань худалдаа наймаан тухай дурдаханьшье бэрхэтэй байдаг бэлэй. Нэгэ һандаржа унаха болоһон гэртэ магазин худэлдэг байгаа. Мүнөө 2 хүнэй хүдэлхэ аргатай магазин үүдээ сэлеэ. Энэ магазин Хяагтын райпогой барилгашад 3—4 һарын хугасаа соо бодхооһон байна. Барилгашад С. Б. Дансарунов, Ф. Ганеев, В. И. Симигулин, Д. Б. Дансарунов гэгшэд шэнэ объект һайн шанартайгаар тушаагаз. Энэл табан жэлдэ эхин һургуули нээхэ гэжэ хараалагданхай.

Е. СУРМАЧ,

ӨӨРЫН ҺУРГУУЛИ ХЭРЭГТЭЙ

Бүхэроссин эдиршүүлэй спортын II нааданнуудай тоосоогоор эдиршүүлэй дунда самбо барилдаагаар профсоюзуудай спортын бүлгэмэй түрүү һуури ээлхын түлөө Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөн Улаан-Удэ хотын Спортын байшан соо дүүрэбэ.

Зоныг наадан залуу наһанай, хаба шадалай, хани барисаанай ёһотойл һайндэр болоо. Өөһэдөөшье бодоод үзыт. Эдиршүүл имагтал барилдаанай хибэс дээрэ гарахадаа, эрид шангаар, эдэбхитэйгээр тэмсэхэ юм. Тэндэһээ бууха-даа, эбтэй эетэйгээр «хөөрэлдэнэ, шоглоно, энеэлдэнэ, нэгэ нэгэеэ дэмжэнэ. Эбтэй эетэй бүлын гэшүүд лэ иимээр ажаһуудаг ха юм даа. Үнэхөөрөөшье, арба һайса гаран үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд хабаадаһан байгаа. Тусхайлбал, ород М. Леонов (Шэтэ), украин Р. Скандаленко (Благовещенск), белорус И. Трусевич (Эрхүү), азербайджан С. Ахадов (Кемеровэ), грузин Т. Сванидзе (Эрхүү), немец В. Дик (Барнаул), корей А. Ли (Владивосток), яхад В. Петров (Якутск), буряад Б. Талханов (Улаан-Удэ) болон бусад үндэһэ яһанай спортсменүүд биий һэн.

Спортын энэ зүйлөөр онсо өөрын һургуулитай нютагуудай командануудлэ жэгдэ һайнаар мүрысөжэ, амжалта түйлаһан байна. Энэ талаар Приморийн хизаарые жэшээ болгон харуулалтай. Эндэһээ дэлхэйн хэдэн чемпионууд ургажа гаранхай. Дэлхэйн гурба дахин чемпион Александр Аксенов, дэлхэйн чемпионууд Аркадий Бузин, Нурислан Халиулин, дэлхэйн Кубогта хүртэгшэ Сергей Приходько болон бусад эндэ һурган хүмүүжүүлэгдэһэн намтартай. СССР-эй габьлата тренернүүд В. А. Сорваков, А. А. Полукаров гэгшэд эдэниие һурган бэлдээ.

Һүүлшын үдэр зүргаан шэгнүүртэ үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй мүрысөөн энээниие элирхэйлэн баталба. Тиигэжэ Приморийн хизаарай эдиршүүлэй суглуулагдамал командын ахалагша тренер — РСФСР-эй габьята тренер Л. А. Завертанный гэгшын хүтэлбэрилэн командын табан хүбүүд барилдаанай хибэс дээрэ гараһан байха юм. Тиихэдэ тэдэнэр бар хүсэтэй. онсо өөһэдын аога дүрэтэй, тодорхойлбол, өөһэдын һургуулитай байһанаа гэршэлбэ.

48 килограмм. Энэ шэгнүүртэ үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй мүрысөөн энээниие элирхэйлэн баталба. Тиигэжэ Приморийн хизаарай эдиршүүлэй суглуулагдамал командын ахалагша тренер — РСФСР-эй габьята тренер Л. А. Завертанный гэгшын хүтэлбэрилэн командын табан хүбүүд барилдаанай хибэс дээрэ гараһан байха юм. Тиихэдэ тэдэнэр бар хүсэтэй. онсо өөһэдын аога дүрэтэй, тодорхойлбол, өөһэдын һургуулитай байһанаа гэршэлбэ.

48 килограмм. Энэ шэгнүүртэ хабаадагшад гол түлэб нэгэдэхи разрядтай байгаа. Шэтэһээ ерэһэн Михаил Леонов бар хүсөөрөө бусадһаа булюу байжа, илалта туйлаа гэхэдэ, алдуу болохогүй. Түгэсхэлэй нааданда тэрэ Виталий Ли (Сахалин) гэгшэтэй тулалдахадаа, 5:3 тоотойгоор шүүжэ. зонын чемпион болобо. О. Лесников (Кемеровэ), Р. Скандаленко (Благовещенск) гэгшэд гурбадахи һууринуудта гараа. Манай республикын нэрэ хүндые хамгаалһан Баяр Талханов бухы аога хабаяа гаргажа шадангүй, долоодохи һууринда түригдэшэнэн байха юм.

56 килограмм. Владивостогой 66-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша, спортын мастерта кандидат Андрей Вшивков нёдондо жэл РСФСР-эй түрүү һуури ээлхын түлөө мүрысөөндэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан, Калинин хотодо үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ илалта туйлаһан намтартай. Эндэ гэрэ бүхы уулзалгануудтаа бэлэхэнээр илажа, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараһан байгаа. Андрей шандааһа шангатай, бушуу солбон байхаһаа гадна, һэримжэтэй хөөхоор мүрысөжэ, амжалта түйлаа. Түгэсхэлэй мүрысөөндэ нютагайнгаа хүбүүн — спортын мастер Александр Захаровтай уулзаба. А. Захаров залуушуулай дундаһаа СССР-эй түрүү һуури ээлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаһан юм. Ороной чемпионадта хабаадахын тула Калинин хотодо үнгэргэгдэһэн шэлэн абалгын бүхэсоюзна мүрысөөндэ һаяхан хабаадаһан дээрэһээ А. Захаров бухы аога хабаяа гаргажа шадангүй, 0:2 тоотойгоор шүүгдэжэ. мүнгэн медаляар шагнагдаба. Тэрэ Большой Камень тосхондохи техническэ мэргэжэлэй училишида һурадаг, судна зэһабарилагшын мэргэжэл шудална. Ю.Ахромеев (Алтай), В. Белобаба (Камчатка) гэгшэд бронзо медальнуудта хүртөө. Республикымнай самбист А. Вакуленко аяар арбан хоёрдохи һуурида гараба.

65 килограммай шэгнүүртэ Кемеровскэ областиин Новокузнецк хотоһоо ерэһэн Александр Ашпин Приморийн хизаарай түлөөлэгшэ Александр Копытов хоёрой уулзалга анамана тэмсэлдэ үнгэржэ, суглараг шадые хужарлуулаа. Табан минута соо болоһон туулдааанда хэниишьье балл абажа шадабагүй. Имагтал судьянарай шиидхэбэрээр эдэбхитэй байһанайнгаа түлөө А. Ашпин эрхимлэбэ.

75 килограмм. Эндэ Камчатска областиин спортын мастерта кандидат Евгений Савицкитай тэнсэжэ тулалдаха хүн олдобогүй. Тэрэ Эрхүүһээ ерэһэн Александр Болкиниие очкогоор шүүжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа. Е. Иванов (Алтай), А. Саев (Примори) гэгшэд гурбадахи һууринуудые ээлэлээ.

87 килограммай шэгнүүртэ Приморийн хизаарай спортын мастернууд А. Хоменко, Р. Сухоруков гэгшэд түгэсхэлэй нааданда гараба. В. Бониврай дурасхаалда зорюулагдажа Уссурийск хотодо үнгэргэгдэдэг бүхэсоюзна мүрысөөндэ Владивостогой политехническэ институтай студент А. Хоменко шалгарһан намтартай. Большой Камень тосхоной СПТУ-гай һурагша Руслан Сухоруков «Номгоч далай» гэжэ бүхэсоюзна мүрысөөндэ илаһан, СССР-эй түрүү һуури ээлхын түлөө 1987 ондо Горьковско областиин Кстово хотодо болоһон мүрысөөндэ бронзо медаляар шагнагдаһан юм. Р. Сухоруков 2:0 тоотойгоор шүүжэ, зонын чемпион болобо.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Приморийн хизаарай суглуулагдамал команда илажа, түрүү һуури ээлэлээ. Алтайн хизаарай, Эрхүүгэй областиин спортсменүүд шангай һууринуудта гараба. Манай республикын түлөөлэгшэд арбан табан команда сооһоо табадахи һуури ээлһэн байха юм. Сэхыень хэлэхэдэ, манай республикын эдиз самбистнуудай һорилго бэлэдхэлдэ ехэ дутуу дундануудай тохёолдожо байные зонын наадан харуулба. Спортын бүлгэмүүдэй, хүүгэдэй спортын һургуулинуудай тренернүүд, мэргэжэлтэд мүрысөөнэй дүнгүүдһээ зүб тобшолол хэжэ, эдэ бухы дутуу дундануудые усадхаха ёһотой.

Илагшад профсоюзуудай спортын бүлгэмэй Россин советэй түрүү һуури ээлхын түлөө мартын 5—9-дэ Пензэ хотодо үнгэргэдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ. Тиихэдэ командааараа илалта туйлаһан Приморийн хизаарай самбистнууд Бүхэроссин эдиршүүлэй спортын II нааданнуудта хабаадаха юм.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ХОСЕ МАРТИН ОРОНДО

«Үхибүүд ажа жаргажа ажаһуухын түлөө түрэдэг» — гэжэ кубын агууехэ революционер Хосе Мартин хэлэһэн үгэнүүд мүнөө тэрэнэй орондо бэелүүлэгдээ. Арадай засаг кубынхидта жаргалтай эдир наһа хангана. Республикада хүүгэдэй саад, һургуули, Пионернүүдэй байшангууд ороксй эдир эрхэтэниие үүдэнүүдээ мүнөө сэлин угтана.

2000 он хүрэтэр Кубын ниислэлдэ миллион гаран гэр бүлэ шэнэ гэрнүүдтэ орохо юм. Шэнэ районуудта байрын гэрнүүдтэй хамта эмшэлэлгэ-һэргылэлгын эмхинүүдэй, хүүгэдэй саадууд болон һургуулинуудай, ажаһуудалай талаар хангалгын предприятинуудэй барилга хэгдэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Гаванада ажаһуургша эхэнэр үхибүүдтэйгээ; Лас-Тунас провинцидахи саахарай заводой дэргэдэхи хүүгэдэй саадта.

ТАСС-ай фотохроника.

ШЭНЭ НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭБЭ

Ленинэй орденто локомотивагон зэһабарилгын заводой спортын клуб соо шатараар нээмэл мүрысөөнэй эхилһээр арбан нэгэ уулзалга үнгэргэгдэбэ. Зүүн Сибириин технологическа институтай тоо бүридхэлэй түбэй инженер Баир Митыпов 7,5 очкотой боложо, түрүүлбэ. Эндэ тус заводой булад шудхалгын цехэй худэлмэришэн Владимир Агафонов 5,5 очкотой болоод ябана. Мүн Александр Колмаков абажа боломорр 9 очкоһоо 7-ень абахадаа, мастерта кандидадай норматив дүүргэбэ. Заводой инженер Сергей Прутов саашадаа һайнаар наадаа һаа, мастерта кандидадай норматив дүүргэжэ магадгүй. Тэрэ 5,5 очкотой.

Л. ГАРМАЕВА,
РСФСР-эй судья.

ПРАВДА БУРЯТИИ

- Росси: жэлэй дүнгүүд согсологдобо»— ТАСС-ай материал.
- Хубилган шэнэдхэлгэ ба бидэ. «Шухала юумэниинь хажуу тээшээ хадуурхагүй юм аабза?»— Сотниковой шубуунай фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй үгэ.
- һайн шанартайгаар, саг соонь барилга хэхэ. «Гүрэнэй тушаан абалга үүдэ тоншоно»— И. Завьрухын статья.
- Үйлэдбэри дээрэ шэнэ юумэ үүсхэгшэд. «Ухаан бодолой аша үрэ»— В. Черныхэй корреспонденци.
- БАМ: үдэрһөө үдэртэ. «Хэдэн жэлээр уридшалан»— В. Чулиин статья.
- Хүнэй аша туһада. «Хандаа һаатнай, арсахагүйбди»— В. Савченкын, Д. Санжиевай корреспонденци.
- Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.
- Толилогдоогүй бэшэгэй мүрөөр.
- АПК: нөөсэ арга болмжонуудые дүүрэн эрэглэхэ. «Хамтын саадай бэрхэшээлнүүд»— В. Курочкинай статья.
- Хилын саанаһаа.
- Худөөгэй үбэлэй республиканска II нааданнуудые уггуулан. «Уридшалан һанамжалһанһаа ондоогоор»— А. Бутюговай, С. Афанасьевай корреспонденци.
- ДОСААФ-ай XV конференциие уггуулан, «Патриот байха»— Т. Нагаевай статья.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильмнууд. 10.05 —«Время надежд»—С. М. Киров тухай баримтата фильм. 11.30—ССР Союзай Гүрэнэй академическэ ород арадай хоор дуулана. 11.55—«Ан амитадай аймагта». 12.55 — Шэнэ һонин (13.05 хүрэтэр). 16.25 — Шэнэ һонин. 16.35—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.45 —Концерт. 17.05 — «Хубилган шэнэдхэлгэ: дүй дүршэл ба зорилгонууд» — баримтата фильм. 17.45—«Горячий снег» —уран һайханай фильм. **Улаан-Үдэ.** 19.25—Киноочерк. 19.45— Байгал. **Москва.** 20.10 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.30—Колхозой Жэшээтэ Уставай проектые зүбшэн хэлсэлгэ. 22.00—Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45—«Спрут-2» — телевизионно уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.55 — «Дэйв Брубек Москвада». Гүрэнэй Түбэй концертнэ запһаа концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. **Һуралсалай программа:** 9.15 — Москвагаар аяншалга. 9.35, 10.35 — Информатикын болон тоолон тодорхойлолгын үндэһэ һуури. 10-дахи класс. 10.05, 12.05 — Немец хэлэн. 11.00 — СПТУ-гай һураг-шадта. Гэр бүлын ажабайдалай ёһо заншал. 11.35, 12.35— Түүхэ. 9-дэхи класс. 13.05 — «Городууд ба он жэлнүүд»— баримтата фильмүүд. 13.45— А. Чайковский. «Бүмбэрсэг дэлхэйн үмэнһөө». Оратори. 14.25 — Шэнэ һонин. 14.35 — «Дневной сеанс повторного телефильма». «Люди и дельфины» — телевизионно уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. 15.55 — Концерт. **Улаан-Үдэ.** 18.05 — Киночерк. 18.25 —«Буряадаар хэлэжэ һуранабди». 18.40 — «Экран» — теле-суглуулбари. 19.10 — «Фитиль» — киножурнал. 19.25 — «Хабаадаха нюурнууд». **Улаан-Үдэ.** 20.10 — Соносхолнууд. 20.20 — «Арадай хинагшадай экран». **Москва.** 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — Волейбол. СССР-эй чемпионат. Эхэнэрнүүд «Уралочка» (Свердловск) — АДК (Алма-Ата). 21.50 — Баримтата фильм. 22.00 — Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45— СССР-эй арадай артист Е. З. Копелян. 23.40 — Гусли дээрэ наадаха. 24.00 — Санашадай үдэшын урилдаан.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республика доторнай мүнөөдэр зарим нютагуудта багаханаар саһан орохо, һулаханаар бордоһолхо. Урда зүгһөө секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто районуудта 21—26, бусад нютагуудта 11—16 градус хүйтэн байха.

Улаан-Үдэдэ саһан орохогүй. Урда зүгһөө секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 14—16 градус хүйтэн байха.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор —2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни —2-60-91 пропаганды —2-56-23, промышленности и строительства — —2-61-35 сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63 информации —2-34-05, переводов —2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская —2-33-61, выпускающие —2-35-95 собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск —35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Госу ственного комитета Бурятской АСС делам издательств, полиграфии и кн ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина Н-00328. Заказ № 28. Инд. 0461